

FOAIA POPORULUI

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pe un an 4 cor. 40 bani.
Pe o jumătate de an 2 cor. 20 bani.
România, America și alte țări străine 11 cor. anual.
Abonamente se fac la „Tipografia Poporului”, Sibiu

Foaie politică

Apare în fiecare Duminecă.

Telefon Nr. 146.

Adresa telegrafică: „Foaia Poporului”, Sibiu.

INSERATE:

să primesc la BIROUL ADMINISTRAȚIEI,
(Strada Măcelarilor Nr. 12.)

Un șir petit prima-dată 14 bani, a doua-oraă
12 bani, a treia-oraă 10 bani.

Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român.

Cea mai mare societate românească pentru literatura română și cultura poporului român, Asociațiunea își ține anul acesta adunarea generală la Sibiu, în zilele din 13—14 Octombrie st. n.

De nou se adună fruntașii neamului de pretutindeni, ca să vadă, ce s'a lucrat în timp de un an pentru ajungerea scapului Asociațiunii, și totodată să chibzuească, cum s'ar putea da un avânt tot mai mare pentru înaintarea tot mai grăbită și mai temeinică a culturii poporului român pe toate terrenele.

De data aceasta, adunarea generală a Asociațiunii are în programul său și un punct, prin care Românii căutam să ne arătăm recunoștința în mod vrednic față de întâiul gazetar român din Ardeal și Tara-Ungurească, față de nemuritorul Gheorghe Barișiu.) O statuie modestă, un bust, se va ridica lângă Muzeul Național din Sibiu, vestind și urmașilor noștri despre întâiul luptător și cu peana pentru drepturile noastre naționale.*

Pe lângă afacerile, cari se discută obișnuit la fiecare adunare generală, în adunarea de-acum va trebui să se ia o hotărâre cu privire la întemeierea a cât mai multe bănci populare (nu pe acțiuni) și a tot felul de tovărășii pentru țărani și meseriașii noștri.

Chestiunea organizării economice a poporului nostru, atât de exploatat (jefuit) de popoarele străine pătrunse printre noi, e de cea mai mare însemnătate pentru poporul nostru. Lucrarea ni-au ușurat-o darul împărdătesc al binefăcătorului nostru, dl Vasile Stroescu. Atârnă acum dela fruntașii noștri, ca după chibzuiri de peste un an să pornească cât mai curând munca de liberare economică.

Nădăjduim, că se vor gândi și la mijloacele prin cari să ajungă a face din Asociațiune un așezământ, din care să facă parte un număr cât mai mare de Români, orășeni și țărani, muncitori cu peana și muncitori cu brațele, închegând și cu ajutorul ei tot mai mult neamul românesc.

Salutând cu dragoste pe cei adunați la altarul culturii naționale, le dorim avântul trebuincios, pentruca hotărârile, ce vor lua să fie binefăcătoare pentru poporul nostru.

*) Vezi Foaia Poporului, Nr. 19 din anul acesta.

Cum ar trebui să fie legea electorală în Ungaria?

Părerile lui Scotus Viator.

În numărul trecut al „Foi Poporului” am făgăduit, că vom arăta cetitorilor noștri părerile dlui Scotus Viator cu privire la legea electorală în Ungaria. O facem aceasta, pentrucă dl Scotus Viator e membrul unei națiuni, care are de veacuri o constituție adevărată, nu una mincinoasă, cum a fost cea din Ungaria și Transilvania, unde până la 1848 câteva zeci de mii de trântori sugau sângele milioanei de țărani maghiari, slovaci și ruteni, iar dela 1848 încocoace s'a îmbunătățit (?) starea numai atâta, că numărul trântorilor, cari trăesc de pe spinarea popoarelor s'a înmulțit. O mai facem și pentrucă vrem, ca Românii noștri să cunoască cât mai amănunțit felul, în care trebuie alcătuită o lege electorală, dacă vrem ca ea să fie dreaptă.

Iaca, ce zice dl Scotus Viator (Seton Watson):

Cu cât sunt mai mari fărâdelegile săvârșite de sistemul de guvernare de azi, cu atât mai temeinică trebuie să fie schimbarea, care să-l vîdece. Sunt mulți chiar și dintre ceice se tem de votul universal, cari zic, că în împrejurările de azi ale Ungariei votul universal e unicul leac. Punctul principal al reformei trebuie să fie fără îndoială introducerea votului *universal, egal și secret, votându-se în fiecare comună*. Lărgindu-se votul, trebuie aflate și niște garanții, pentruca reforma să nu fie înșelătoare. Înainte de toate, votarea trebuie să se facă cu țiduli de votare, pentrucă înlăturarea țidulelor ar însemna, după vorba fostului ministru de interne Kristoffy, „a lua cu o mână cecece ai dat cu cealaltă”. Hârtia, pe care se tipăresc țidulile, trebuie să fie la fel și să nu se poată vedea prin ea. Să nu se tipărească pe ea numai în limba maghiară, ci și în toate celelalte limbi, cari se vorbesc în acel cerc electoral. Orice scrisoare să fie oprită pe țidulă. Alegătorul însemnează cu o cruce lângă numele candidatului pe cine vrea să aleagă. Când își dă alegătorul votul, trebuie ferit să nu vorbească nimenei cu el, pentruca să și-l dea liber. La votare trebuie grijit, nu cumva vr'unul din votanți să scoată vre-o țidulă din urnă. Vechiul sistem rău de-a sili partidele să intre pe uși deosebite trebuie înlăturat pentru totdeauna. Trebuie luate măsuri, ca țidulile să nu fie numărate în fiecare comună, ci la locul central al cercului, grijind totodată, ca până ajung acolo să nu se poată face nici o mișelie. Amănutele acestea le amintesc, pentrucă s'a dovedit în alte

țări, că ele sunt neapărat trebuincioase pentru curățenia alegerilor și nebăgarea lor în samă zădărnicește introducerea votului secret.

În fiecare cerc electoral, localurile de alegere trebuie astfel alese, încât alegătorul să poată ajunge la ele pe orice vreme și pe jos fără nici o greutate, așa că și în cazul, când nu s'ar putea deschide chiar în fiecare comună câte un local de alegere, alegătorii să poată ajunge cu ușurință la el.

Alegerile să nu fie la nici un caz conduse de slujbași de-ai comitatului, căci aceștia sunt toți unelte ale oligarhiei (nemesimii) stăpânitoare și scopurile lor corupte (stricate) și postitoare de stăpânire ar otrăvi întreaga reformă. Trebuie numiți funcționari împărătești anume, dar nu în preajma alegerilor și după dorința ministrului, ci în răstimpuri anumite și după o înțelegere urmată între partide.

De nu se va face învoirea aceasta, introducerea votului secret și înnulțirea localurilor de alegere ar putea duce la fărâdelegi și mai mari ca cele de sub sistemul de astăzi. Căci fără de învoirea aceasta ar fi mai bine să se păstreze votul pe față, căci în cazul acesta ar fi la îndemână câteva mijloace pentru a controla cum au votat alegătorii, pe când dacă ar rămânea urnele de votare sub controlul slujbașilor de acum, în multe comune n'ar fi nici o garanție pentru a ști cu siguranță, cum s'a votat. Afară de aceea procedura în caz de apel în contra unei alegeri trebuie să fie cât se poate de iute, eficientă și ușoară, nu înceată, scumpă și fără nici o valoare, cum e astăzi.

Înainte de toate trebuie să ne amintim, că reforma electorală nu e un scop pentru sine, ci numai un mijloc pentru a ajunge la un scop, și anume introducerea ideilor moderne și democratice în mașina administrativă din Ungaria. În cele mai multe comitate, administrația locală așa e de rea, încât toți cetățenii cinstiți ai Ungariei, fără deosebire de naționalitate, o hulesc. Și cu toate acestea, guvernele Ungariei, în loc de-a lucra pentru îmbunătățirea ei, s'au folosit de scăderile ei, ca să și întărească puterea și anume înnulțind mereu numărul funcționarilor, cari atârnă de ele.*) Autonomia comitatelor e cea din urmă fortăreață a clicei domnitoare și trebuie schimbată cu totul, dacă e ca și Ungaria să fie socotită ca stat modern democratic. La

*) Dela 1892 până la 1902 s'au creat 37 de mii 500 de posturi nouă de slujbași, iar din 1904 până în 1908 numărul slujbașilor din Ungaria s'a ridicat la numărul înspimântător de mare (căci partea cea mare sunt numai niște paraziti) de 235 de mii 7051

schimbarea aceasta trebuie să se aibă în vedere următoarele:

1. Să se desființeze voturile viriliște, adică sistemul, după care jumătate din membri congregațiunii comitatene să fie viriliști, adică aceia, cari plătesc cea mai mare dare în comitat.

2. Să se lărgească dreptul de alegere pentru congregațiunea comitatenză, păstrându-se însă un cenț mic.

3. Să se șteargă dreptul de-a propune candidați pentru posturile cele mai însemnate din comitat. 'E știut, că comisiunea (comitetul), care e stăpânită de comitele suprem, are dreptul de-a propune pentru oricare din slujbele mai însemnate comunale câte trei candidați, așa că de fapt în locurile vacante numește comitele pe funcționari și cum el e de regulă proprietar mare în comitat, își căpătuește tot pe cei de treapta lui.

4. Să înceteze alegerea slujbașilor comitatenzi tot din șase în șase ani și să fie numiți pe viață.

5. Să se întrebuițeze numai astfel de slujbași, cari au dovedit, că cunosc limbile vorbite în ținutul, în care au să fie aleși. Să se respecte mai cu deadinsul cerințele legii cu privire la calificațiunea (pregătirea) funcționarilor superiori.*)

6. Orice membru al congregațiunii să aibă dreptul de a-și întrebuițea limba lui maternă.

7. Procesele verbale (protocoalele) adunărilor comitatene și comunale să se facă și în limba maghiară, dar și în limba, pe care o vorbesc cel puțin a treia parte din acel comitat sau comună.

8. O încoronare potrivită a planului de reformă ar fi împărțirea comitatelor după rase (după limba locuitorilor) și luarea de măsuri, ca acolo, unde populațiunea e prea amestecată pentru a o putea împărți după naționalități, să fie reprezentate și minoritățile (cei cari sunt mai puțini de o limbă, cum ar fi de pildă Românii în comitatul Treiscaune sau Ciuc).

Acesta e un capitol din cartea lui Scotus Viator, și încă unul din cele mai interesante și pentru noi mai folositoare, pentru că arătând cum ar trebui să fie legea electorală (pentru dietă și comitat), a arătat totodată întregii lumi culte, cât de ticăloasă e cea de acum. Se'nțelege, că prin aceasta nici minciunile gazetelor jidane scrise nemțește, nici minciunile lui Aponi nu mai prind printre popoarele culte. De aceea furia întregii haite în contra dlui Seton Watson. Dar tocmai aceasta ură a celor mișei ne dovedește, că acest Englez e înainte de toate un om cinstit, care spune și dorește adevărul.

Păstorul între credincioși. În dieceza gr-cat. a Gherlei e mare bucurie între frați. P. Sf. Sa, noul episcop *Dr. Vasile Hosu* a rupt cu vechiul obicei din acea dieceză și a plecat în persoană între credincioși, ca să-i mângăie. La 20—22 Sept. a fost în comunele Lăpușul-unguresc și Rohia. În comuna din urmă a sfințit

*) Pecând dela notari se cere acum terminarea gimnaziului și a cursului de notariat, în locul slujbașilor mai mari dela comitat se numesc (căci nu putem vorbi de alegere) și indivizi, cari n'au aproape nici o pregătire, afară de-a beției și a jocului de cărți.

și noul lăcaș al Domnului. Poporul l-a primit pretutindeni cu cea mai mare însuflețire, așa că ostenele drumului au fost cu belșug răsplătite.

Alt potop de școale de stat se va revărsa peste ținuturile locuite de naționalități. Dar în loc să se respecte legea, care cere ca statul să înființeze atât școale populare (la sate), cât și gimnazii cu limba de propunere a *poporului*, în cele 203 școale nouă se va întrebuițea iarăși numai o limbă străină, așa că nenorocii de copii se vor alege numai cu vreme percută și căușală la cap. În comitatele românești sau cu populație mare românească se vor înființa în modul următor: Alba-de-jos 3, Arad 7, Bichiș 2, *Bihor* 12, Caraș-Severin 2 (e plin cu școale comunale), Cenad 1, Cluj 5, Hunedoara 1 (comitatul acesta nu mai are decât puține școli naționale), Maramurăș 7, Murăș-Turda 4, Sălaj 6, Sătmar 6, Solnoc-Dobâca 4, Sibiu 1, Târnavă-mare 1, Timiș 1 și Torontal 5 școli nouă de stat.

Un episcop sârbesc în slujba dușmanilor bisericii lui. Episcopul sârbesc din Vârșet a trimis tuturor preoților din dieceza lui o poruncă, prin care-i oprește de-a mai face politică, adică de-a sfătui și ajuta poporul în lupta lui pentru lege și limbă. Dar în partidul lui Tisa se pot înscrie?

Un partid unguresc nou. Gazetele din Pesta și din Viena vestesc, că Andrași umblă să înființeze un partid nou sau mai bine zis să reinființeze vechiul partid *constituțional* (constituție mincinoasă). El are nădejde, că va găsi mulți partizani chiar și în partidele lui Koșut și al lui Iusth.

De se va dovedi, că e nădejde să ajungă la putere, Andrași va găsi de sigur mulți partizani, numai să aibă multe ciolane de dat.

Iară văicărelli. Săcuiul Doja se plânge rău, că guvernului din Pesta nici nu-i pasă, că Românii răscumpără tot mai mult din pământul răpit lor de neamurile venetice venite în Ardealul românesc. După datele culese de el, Românii au răscumpărat în comitatul Sălagiului 8813 jugăre de pământ înstrăinat, în Solnoc-Dobâca 12 mil 550, în al Clujului 15 mii, Turda-Arieș 6200, Târnavă-mică 4540, Alba de jos 3720 Hunedoara 2430, Târnavă-mare 3560, Murăș-Turda 3650 și o mare parte a pământurilor din Săcuime.

Prea puțin, prea puțin! Sunt încă milioane de jugăre foste românești, cari trebuie să devină iară românești. Numai stăpânind întreg pământul din ținuturile românești vom putea răsufla liberi. De aceea să facem meru economii, mai ales când e vorba de lux și de crâjmă (nu și de școală și cultură!), ca să putem ajunge la ținta dorită.

Focul din Balcani.

Ii zicem focul, cu toatecă până când scriem aceste rânduri nu s'a aprins bine, și credem că nici nu se va aprinde așa tare. În numărul trecut al foii am dat cele dintâi știri despre pregătirile, ce le fac Bulgaria, Serbia, Muntenegru și Grecia, ca să năvălească în Turcia, pe care cred, că o vor soarbe într'o lingură.

Dacă ar fi să ne luăm după știrile, pe

cari le publică gazetele cele mari zilnice mai ales din Viena, Berlin, Paris și Londra, nu ne-ar ajunge un număr întreg din foaie. Pentru că foile acelea publică în fiecare zi pagini întregi de știri pentru a doua zi să publice altele, prin cari spun, că știrile din ziua cea dintâi n'au fost adevărate. Nu-i vorbă, că și nouă ni-se poate întâmpla, ca știri publicate după telegrame să se dovedească neadevărate, dar fiind foaia noastră săptămânală avem timp să le cernem.

Înainte de-a spune, ce se întâmplă în țările, cari vor să se ia de cap, să arătăm în parte cauzele ferberii de-acum.

Turcia încă este un stat poliglot, adică locuit de mai multe popoare, ca și Ungaria. În Turcia se găsesc Turci, Arabi, Curzi, Perși, cari toți sunt de religia mohamedană, apoi Albanezi, partea cea mai mare tot mohamedani, o parte mai mică greco-orientali și una și mai mică de religia catolică. Sunt apoi Bulgari, Greci, Sârbi și Români, toți greco-orientali. Sârbii din Turcia sunt vecini cu regatul Serbiei, Bulgarii cu al Bulgariei. Grecii sunt mai risipiți și mai departe de Grecia.

Aceste trei state, la cari se mai alătură și Muntenegru, care nu are mai mulți locuitori ca un comitat mai mare dela noi, ar vrea toate să smulgă dela Turcia ținuturile locuite de conașionali lor și de căteori se întâmplă vre-o răscoală în Turcia, iar armata turcească o înăbușe cu puterea, statele vecine se mișcă, fac larmă, amenință și cer dela Puterile cele mari*) să dea Macedoniei și Serbiei vechi (aceasta în Turcia) autonomie cu un guvernator creștin. Grecia încă are nădejde să apuce ceva. În timpul din urmă s'a burzului rău, pentru că Albanzii socotesc provincia turcească Epirul, vecină cu Grecia, drept ținut albanez. Grecii zic, că e grecesc. De fapt, locuitorii cei mai mulți din Epir sunt Albanezi creștini, apoi Români și numai puțini Greci.

Anul acesta au început să lucreze de nou bandele bulgare în Macedonia. În orașelul Coceana au aruncat o bombă, care a omorât câțiva Turci. Aceștia, drept răzbunare, au năvălit peste creștinii de-acolo și au omorât mai mulți din ei. Din cauza aceasta s'au ținut adunări de protestare în orașele din Bulgaria. Omorurile săvârșite de Albanzii răsculați împotriva Sârbilor din Serbia veche au produs aceleași protestări în Serbia. Totodată au cerut dela Puterile mari să silcească Turcia să dea autonomia cerută. Văzând, că nici Puterile, nici Turcia nu ascultă, au început să-și mobilizeze armatele, cari au plecat înspre granița turcească. Turcia, care își are armata tot mobilizată, n'a stat pe loc, ci a grămădit sute de mii de soldați mai ales înspre Bulgaria, care între statele balcanice de dincolo de Dunăre are cea mai bună armată și și mai doritoare de războiu.

În cele următoare arătăm starea lucrurilor din țările interesate.

Bulgaria și-a mobilizat partea cea mai mare a armatei. Prăvăliile, cancelariile, atelierile au rămas aproape goale, căci au

*) Le mai spunem pe Marile Puteri încă odată cu numele: Austro-Ungaria, Germania, Italia, Franța, Anglia și Rusia. Cele trei dintâi formează Tripla-Alianță, (adecă alianța a trei țări) cele trei din urmă Tripla-Înțelegere, îndreptată contra Triplei-Alianțe.

fost chemați la arme oamenii până la etatea de 46 ani. Bulgaria se luptă de pe acum cu lipsa de bani, căci Franța, unde eră să facă un împrumut, nu vrea să dea nici un ban în timpurile acestea turburi. Statul bulgar a început să tipărească bancnote de cinci lei, de cari nu mai aveă până acum. Aurul s'a scumpit tare. Un notar din România a văzut un ordin bulgăresc de chemare,* in care se spune, că fiecare rezervist și milițian (glotaș) să aducă cu el un cojoc, căciulă, rufe, făină de cucuruz, fasole, ceapă și vas pentru pregătirea mâncării. Se vede deci, că statul bulgar nu are cu ce și îmbracă toți soldații. De altminteri înflăcărea pentru războiu e mare în Bulgaria.

În Bulgaria trăesc și multe sute de mii de Turci, cari nu fac armată. După știri venite din orașele românești de lângă Dunăre, în unele orașe bulgărești Bulgarii au atacat pe Turcii bulgari, dintre cari mulți s'au refugiat în România.

Serbia. Și aici e mare entuziasmul pentru războiu, dar și aici luptă cu sărăcia. A mai venit și vestitul prinț Gheorghe, despre care am scris nu de mult, că a fost închis într-o casă de nebuni. El a și făcut o nebunie, bătând pe un colonel, aghiotantul regelui Petru, pentru că n'a vrut să-l lase să între la un consiliu de miniștri prezidat de regele Petru.

Grecia încă a mobilizat o parte a armatei și a dat ordin tuturor corăbiilor de comerț să treacă Dardanelele și să vină acasă. Turcii au oprit însă foarte multe la Constantinopol.

Turcia. Turcii sunt foarte mult porniți spre războiu, cu toată guvernul a declarat, că vrea să facă războiul fără războiu, dacă se poate! Turcii s'au săturat de bandele bulgărești, sârbești și grecești, cari prădează mereu prin Macedonia, de aceea ar vrea să dea o bătaie bună statelor, cari le trimit.

Ministrul Turcilor dela Sofia (capitala Bulgariei) a plecat la Constantinopol. Trenurile nu mai circulă în Turcia, afară de cele militare. Albanzii din Serbia veche a cerut 50 de mii de puști, ca să lupte împotriva Sârbilor năvălitori. Toate partidele

*) E știut, că în România mai toți grădinarii de legume sunt Bulgari.

turcești au declarat, că vor sprijini guvernul. Acesta a oprit plecarea Grecilor și a Bulgarilor din Turcia.

Puterile-Mari. Guvernul rus e în contra războiului, dar pe sub mână ațâță pe Sârbi și pe Bulgari. De altminteri toate Puterile s'au învoit, ca în războiul, care se va declara, să nu se amestece nici una. Când vor fi învins o parte, vor interveni Austria și Rusia, oprind și pe una și pe cealaltă să rupă vre-o bucată din pământul celui învins. Propunerea aceasta a făcut-o Anglia, care e hotărâtă să ajute Turcii. Anglia se teme adecă, nu cumva să se răscoale și cele peste 70 de milioane de mohamedani de sub stăpânire engleză (în Egipt, Arabia, India). Italia a mai atras atenția Serbiei să stea pe loc, căci de va învinge Bulgaria, Sârbii tot n'au să capete nimic. Se știe adecă, cum și Bulgaria și Serbia ar vrea să pună mâna pe Macedonia.

România. La început se svonise, că și România va mobiliza. N'a mobilizat însă, pentru că ea se va orienta după ținuta Marilor-Puteri. Numai când Bulgaria va eșt învingătoare, va trebui să mobilizeze și România, care nu se poate invol ca Bulgaria să fie mărită, fără ca România să capete o bucată de țară cel puțin tot așa de mare cum e cea, pe care ar căpăta-o Bulgaria. E știut de altminteri, că simpatiile (dragostea) României sunt pentru Turcia. Poporul român nu poate ertă obrăznicia Bulgarilor nerecunoscători, cari se laudă, că vor răpi României Dobrogea.

Știrile cele mai nouă să se caute la pagina 10.

Lupta în comitate.

În comitatul Făgărașului.

Față de fărădelegile săvârșite de administrația comitatului Făgăraș împotriva drepturilor naționale și culturale ale Românilor, aceștia au hotărât un fel de pasivitate față de toate lucrările comitatului, adecă n'au vrut să mai fie aleși în comisiuni.

În adunarea de toamnă a acestui an s'a făcut iară un fel de „pace“, primind să fie aleși de nou în comisiuni. Jidano-Saso-Maghiarii, viriliștii străini și slujbașii români, aleși mereu membri în congregațiune, cutoatecă ei trebuie să joace după

cum le flueră pașa din Făgăraș, au arătat, că „pacea“ e cinstită nevrând să aleagă nici un Român în cele două posturi de primpretor și unul de pretor. Au fost aleși niște venetici. — Frumoasă izbândă după pace....

Dl Dr. Șenchea a propus, ca adunarea comitatului să ceară reînființarea tribunalului în Făgăraș. S'a ales o comisiune, care să facă toate pregătirile de lipsă.

În comitatul Aradului.

În congregațiunea de toamnă a comitatului Arad a vorbit întâiu deputatul nostru, dl Dr. Ștefan C. Pop în legătură cu raportul vicecomitelui. În cuvinte aspre, dl Pop a arătat destrăbălarea administrativă din comitat, pricinuită mai ales de lipsa de dragoste față de poporul năcăjit și de pofta barbară de-a pune administrația în serviciul ideii de stat „maghiar“, cu toate că țara noastră e locuită de mai multe naționalități.

Și în congregațiunea acestui comitat, mamelucii au propus să se dea un vot de incredere guvernului. Împotriva acestei propuneri a ținut dl Vasile Goldiș o vorbire strălucită, care a făcut pe membrii străini să urle. Mai ales i-a usturat rău, când dl Goldiș a cetit cele scrise de scriitorul maghiar Erdeli Victor în revista „Huszadik Század“, unde zice între altele:

„Atât administrația, cât și judecătura (judecătoriile, tribunalele, curțile de apel și curtea de cassatie) tratează chestiunea națională ca și niște seminții din Macedonia. Cu Românul pot face ce vreau. Pentru Români se face o judecată deosebită, care se cunoaște mai ales prin aceea, că e nelegiuată și nedreaptă. Viața întregă a cărturarilor români e un lanț nesfârșit de urmăriri și prigoniri, iar viața poporului român e un adevărat iad.“

La auzul acestor vorbe, toți au sărit ca mușcați, iar comitele l-a oprit să mai spună, ce a zis vrednicul scriitor maghiar. La sfârșit, dl Goldiș propune să nu se voteze incredere, să se condamne brutalitățile lui Tisa și să se ceară introducerea votului universal, egal și secret. A mai vorbit cu căldură și dl Dr. Cornel Ianu pentru propunerea dlui Goldiș. Se înțelege, că majoritatea — viriliștii și funcționarii! — au răspins propunerea Românilor.

Cu paloșul.

41

Poveste vitejască din vremea descălcecatului Moldovei

de
Radu Rosetti.

(Urmare).

XX.

Tatăl și fiul.

În Ștefan Stroici se petreceă o luptă grea. Plecase dela Cetate hotărât să uite tot spre a se arăta vrednic de încrederea lui Bogdan. Pe drum, cuvintele călugărului îi umpluse inima de râvnă și de însuflețire pentru lucrarea începută de el. Dar, dela sosirea lui moș Marin, tovărășia cu niște oameni, cari eșau la drum înaintea negustorilor pacinici spre a le cere niște dări ce numai voința lor le făcuse legiuite, jignea adânc simțurile lui cavalești. Deși incredințat, că călugărul nu-i mințise când îi spusese, că aceste dări nu erau puse de Pău-

nașul Codrilor pentru dobânda lui, ci pentru a mări mijloacele menite să înlesnească desrobirea neamului, totuși i se părea necinsteș pentru un cavaler și înjositor pentru pricina susținută de ei ca să lucreze în taină, dând lumii prilej să-i privească ca niște lotri. În inima lui nu putea să simtă decât aplecare pentru voinicul, care apăruse atât de vitejește pe negustori și-și zicea că tot astfel ar fi urmat și el de s'ar fi aflat în locul lui.

Dar, pe de altă parte nu putea să uite că era de datoria lui să steie pe lângă acei cătră care îl trimisese Bogdan și, pe lângă că datoră lui Mihai faptul, că se afla în viață, se simțea atras de firea deschisă și vitează până la nebunie a acestuia. La întrebarea lui Isaia, Stroici răspunse deci fără a mai sta la îndoială:

— Sunt gata să te urmez oriunde.

Trecură prin sat în trepădul cel mare. Dar după ce lăsară după ei cele de pe urmă case, Isaia zise lui Ștefan:

— Am o presimțire rea, mă tem de o mare nenorocire! Să ne grăbim cât vom putea și, cu aceste cuvinte, dădu pinteni calului și o luă la goană, urmat aproape de Ștefan și de cele două slugi.

Căii fiind de soiu, tineri și iuți, zburau ca vântul prin lunca Siretului, prin care trecea drumul mare spre Smirodava. Calea era pustie: din când în când, norii groși, care acopereau luna, se răreau spre a se îndesa în curând: în acele restimpuri de lumină, păreau niște năluci.

După o goană de vre-o trei sferturi de ceas, zăriră, în dreapta drumului, o lumină și, în curând, se incredințară că ea vine dela un foc mare de otac iar, când se apropiară de ea, auziră zângănit de arme și glasuri pline de mânie.

Părintele, oprindu-și calul, sări jos și alergă cât îl duceau picioarele spre locul de unde venea zgomotul, iar Ștefan care descălcase și el se luă după dânsul cu paloșul în mână.

Ce scriu alte gazete?

În chestiunea *episcopiei ucigașe de Români*, lumea nu s'a liniștit și nici nu se va liniști, până cei o sută de mii de Români nu vor scăpa de-a fi înghițiți de bălaurul maghiarizării, *pe orice cale*. Dăm de data aceasta o parte dintr'un articol al gazetei „Românul“, organul partidului nostru național, care dovedește, că în rândul întâiu suntem noi, adică cei din fruntea bisericii, vinovați. Dăm apoi și o parte din ce spune gazeta „Budapester Tagblatt“, o foaie ungurească, dar scrisă nemțește.

„Românul“. De sigur, că una din cauzele mai însemnate, cari i-au îndemnat pe Unguri să încorporeze cele o sută de mii de suflete românești la episcopia de Haidudorog, a fost și desăvârșita lipsă de interes a episcopilor noștri gr.-cat. față de parohiile românești, cari au căzut pradă maghiarizării. Credincioșii români din aceste parohii povestesc cu durere, că în viața lor n'au văzut să se rătăcească picior de vlădică român prin părțile acelea uitate de Dumnezeu. *) Ba nici chiar după ce s'a știut, că are să se înființeze o episcopie ungurească, vlădica român din Oradea-mare n'a aflat de bine să se coboare între credincioșii săi români din părțile primejduite.

În fața primejdiei, o vizitație canonică prin parohiile primejduite ar fi cel mai bun mijloc de îmbărbătare, de mângâiere și de înălțare sufletească a credincioșilor români. Poporul românesc întreg strigă la adunări, că vrea să-și vadă vlădicii, pentru că să mai capete curaj în învingerea greutăților vieții.

*) O pildă strălucită de cum trebuie să fie în privința aceasta păstorii cei mari bisericești noștri episcopul Sașilor din Sibiu. Aceasta vizitație din când în când *toate* comunelor săsești. Să nu ni se spună, că Sașii sunt numai vre-o două sute de mii de suflete, prin urmare ușor! Sașii sunt răspândiți și ei în 9—10 comitate din Ardeal, la miez-zori și la miez-noapte (comit. Bistrița-Năsăud), la apus și la răsărit. În fiecare comună se interesează cu deamănăntul de meșterul bisericești și al școlii, de starea materială a locuitorilor, de cât pământ au câștigat sau nu pierdut (în lupta cu Românii), care o starea morală la fete și fete, bărbai și femei, cum stau băncile lor populare și țărănești, scurt: se interesează de întreaga viață a păstorilor lui. Despre cele aflate se publică raport amănunțit în gazetelor lor, cu laude sau cu mustrări, după cum a găsit în comună. — Să nu neșteptăm deci totul dela preoții dela state, căci numai ei știu cu câte greutate și luptă.

Red.

„Budapester Tagblatt“. Drept urmare a înființării unui episcopat gr.-cat. maghiar, căruia i vor fi supuse mai multe parohii românești și rutene, s'a încins o luptă pe terenul bisericesc și politic, al cărei rezultat nu se poate prevedea. Românii gr.-cat. nu-și văd primejduită numai autonomia lor bisericească, ci și naționalitatea acelor conaționali ai lor, cari vor fi băgați în noua dieceză maghiară, care va înlocui limba românească de acum cu cea maghiară. Amestecul sentimentului național cu cel religios a dezvoltat totdeauna în Ungaria o putere morală, care nu se poate măsura. Trebuie, că o astfel de legătură ar putea avea la Români urmări serioase, de oarece naționalitatea și religiozitatea sunt două elemente, cari stăpânesc așa zicând toată viața culturală a Românilor.

Prin proiectul privitor la episcopia gr.-cat. maghiară se pare, că învingerea guvernului nu e încă hotărâtă. Chiar astăzi se dă o știre oficioasă, că până acum nu s'au luat măsuri nici în privința locului, nici în privința persoanei episcopului maghiar, — o împrejurare, care ne face să înțelegem, că hotărârea definitivă în lupta aceasta politică și bisericească se va amâna deocamdată.

Dela despărțămintele „Asociațiunii“.

Despărțământul Făgărașului. Am fost dat și noi știrea despre frumoasa hotărâre a tinerilor din ținutul Făgărașului, ca să țină în comunele despărțământului conferințe populare. Cea dintâiu conferință s'a ținut în comuna Vad. Fiind Duminică, s'au dus cu toții la biserică, unde părintele Ioan Bunca a ținut după sfânta liturghie o frumoasă predică, în care a vorbit mai ales despre școală. — După aceea a fost conferința. A vorbit dl V. Micu, cleric, despre școlarul cărții și ce cărți să citească. Dl Iosif Ganen, cleric, a predat frumos pe „Barbu Lăutaru“ de Vasile Alexandri. Apoi vorbește dl L. Opris, cleric, despre căsnicia bună și fericită, dând sfaturi frumoase. La urmă arată rostul Asociațiunii și îndeamnă pe oameni să se înscrie membri ajutători. Delegatul (trimisul) despărțământului a împărțit 30 de cărți din Biblioteca Asociațiunii la oamenii

dornici de carte. La o a doua conferință vor lua parte și mai mulți Vădeni, ca să dovedească și în modul acesta, că sunt iubitori de lumină.

Despărțământul Beclean și-a ținut întâia adunare în comuna Beclean. În ținutul acestui despărțământ sunt 31 de comune fără școală românească și 11 comune fără nici o școală. Nu e deci mirare, că 80 la sută din Românii noștri de-acolo sunt fără știință de carte. Cei patru membri, căți a avut comitetul acestui despărțământ la întemeierea lui (sfârșitul anului 1911) s'au apucat cu cea mai mare râvnă de lucru și ajutați de vrednicii preoți, au înființat 19 agenturi cu 19 biblioteci, au aranjat un curs pentru analfabeci și au isbit să câștige 60 membri ordinari (cu 10 cor. la an) și 381 membri ajutători. — Părintele protopop T. Cotuțiu a ținut la aceasta adunare o prelegere plină de învățături bune cu privire la trebuințele noastre pentru a ne asigura viața națională. O prelegere plină sfaturi bune a ținut dl Dr. G. Tripon, adv. în Bistrița și directorul despărțământului Bistrița. Seara a fost concert, teatru și petrecere cu joc. A fost surprinzătoare, de data aceasta, lipsa multor preoți și învățători dela adunare.

Despărțământul Tășnad și-a ținut adunarea în comuna T. Silvaș, unde după sfânta liturghie, slujită de părintele protopop D. Coroian și alți trei preoți, cântările liturgice fiind cântate de puternicul cor bisericesc din Seuca, părintele protopop ține o vorbire de deschidere plină de îndemnuri la dragoste față de biserică și școala românească. După cetirea rapoartelor, dl Dr. Alexandru Aciu, avocat, a vorbit despre contract și testament. Conferința a fost ascultată cu mult interes de poporul adunat. Românii din Seuca s'au arătat cei mai vrednici la adunarea aceasta, căci au venit în număr foarte mare, coriștii în frunte cu dl I. Toduța, învățător, iar ceilalți poporeni conduși de vrednicul preot Vasile Murășan și primarul comunal V. Pustai. — Seara a fost petrecere cu joc. — Pentru aéroplanul „Vlaicu III“ s'au strâns vre-o 76 de cor. Colecta s'a făcut la propunerea părintelui Victor Mărcuș din Pir.

— Ha căne, zicea un glas puternic dar răgușit de mânie, tu crezi că te poți joca cu mine cum te joci cu slujitorii lui Vodă? Am să te învăț eu cum se poartă paloșul!

Ochii călugărului, deprinși cu întunecul, putură atunci să vadă pe Mihai stând față în față cu un om de statură tot atât de înaltă ca și a lui, dar neasemănat mai spătos.

Paloșele lor încrucișate se despărțeau unul de altul numai spre a purta niște lovituri, pornite cu iușeala fulgerului dar care, totdeauna, întâlneau ferul potrivnicului, iar din cumplitele lor ciocniri ieșea ca o ploaie de scanteie.

Tocmai atunci Mihai purta o lovitură grozavă, fulgerătoare, la grumazul potrivnicului, dar paloșul acestuia întâlni ferul lui, îl înălțură cu putere și, dus de o mână care părea de oțel, i-ar fi străpuns fără îndoială pieptul, dacă Păunașul Codrilor n'ar fi făcut o săritură înapoi.

— Era bine purtată, strigă străinul, dar o cunoșteam de mult și și-am arătat ce răspuns i-se cuvine. Acuma să vedem de vei ști tu răspunsul ce se cade să se deie la întrebarea ce și-o voui face și înaintă din nou asupra lui Mihai.

Tocmai atunci luna ieșea de sub norul gros, care o ascundea, și la lumina ei călugărul văzu fața și chipul aceluia care se lupta cu Păunașul Codrilor. Era o față frumoasă de voinic bătrân, cu ochi de vultur, cu părul cărunt și cu lungi musteți albe bite de vreme.

Haina era alcătuită dintr'un dolman de postav albastru având două rânduri de mâneci, unul îngust și lipit de brațe, celalalt lat, și deschis atârănând slobod dela umere. Peste dolman purta o cămașă de zale fără mâneci, strânsă de trup print' o cingătoare de piele neagră cusută cu flori de aur, dela care atârna teaca de oțel a paloșului. Iar peste zale avea un conțes ușor de postav albastru, împodobit cu șireturi negre, cu mâneci largi deschise, cari

atârnavu dela coate drept în jos și deschis la piept. Nădragii de postav albastru, asemenea împodobiți cu șiret negru, erau vărați în ciobote de iușt roș cu turecile suflecate care se suiau până la genunchi. Pe cap purta o pălărie de păslă neagră cu fundul înalt și împodobit cu ciapraz de fir și cu pană de vultur.

La vederea străinului un țipet eși din pieptul lui Isaia și, fără a ține seamă de paloș, el se aruncă între cei doi potrivnici.

— În numele Mântuitorului, stați! strigă el.

Mihai, recunoscând glasul călugărului făcu un pas înapoi.

— În lături, răcnii străinul care în întineric nu avusese timp să bage îndată de seamă haina noului venit.

Totodată de pe împrejurul lor eșiră mai mulți oameni cu paloșe goale în mână.

Dar Isaia, scoțând repede din sân o cruce cu chipul Mântuitorului răstignit pe dânsa, o întinse spre bătrân zicând tot odată cu un glas poroncitor:

Literatură și știință

Lămâița și Rosmarinul.

Lămâița:

Rosmarine din fereastră
Amar de dragostea noastră
C'a 'nflorit pomii pe coastă!

Rosmarinul:

Lămâiță plângătoare,
Până la apus de soare
Să scutură ce 'i în floare.

Lămâița:

Nu dă ploaia florilor
Bucuria roadelor?

Rosmarinul:

Trece și ce-i de folos,
Le cade frunza pe jos!

Maria Cunțan.

Țăranul român.

Mie mi-e drag Românul și știu prețul darurilor, cu cari l-a înzestrat firea. Mie drag să-l privesc și să-l ascult, căci e chipș, înțelept și vesel.

Imi plac obiceiurile lui, jocurile sale vechi și voinicești, portul său minunat, care la Roma se vede săpat pe columna lui Traian, și cântecele sale jalnice și poeziile sale frumoase.

Il iubesc și am multă nădejde într'acest popor, care prețuește bătrânii, care-și iubește pământul și care, fiind mândru de numele său de Român, îl dă ca semn de cea mai mare laudă oricărui om vrednic, oricărui viteaz, fie măcar de sânge străin.

Am multă nădejde în acest neam, a cărui adâncă cuminenție se vede din proverbele lui înțelepte, pe cari le-a păstrat cu sfințenie dela moși-strămoși.

Și spre dovadă: care din noi n'a fost legănat din copilăria sa cu dulcele cântec de: „Nani, nani, puiule“ și cu povești frumoase?

Cine ajungând noaptea la o casă țărănească a întrebat „Bucuroși de oaspeți“ și n'a auzit îndată „Bucuroși!“ Sau cine trecând pe lângă o masă de țăran, o zis „Masă bună“, fără a fi poftit îndată la dânsa?

— Toma Alimoș! Dacă crezi în acest semn și dacă nu-ți este teamă de blăstămul Cerului, oprește-te!

Străinul auzindu-se strigat pe nume, văzând crucea și băgând în sfârșit de seamă haina călugărească, lăsă vârful paloșului în jos, iar oamenii înarmați care-i încunjurase, se opriră pe loc.

— Și cine ești Dumneta, Părinte, care iei apărarea unui lotru de pe drumul mare și vrei să-l scapi de pedeapsa ce i se cuvine?

— Un smerit rugător al lui Dumnezeu, răspunse călugărul, Isaia ieromonah dela Neamțul.

La auzul acestui nume mirarea cea mai vie se zugrăvi pe fața lui Toma Alimoș. Infășoșarea semeață a oșteanului se schimbă ca prin farmec și, închinându-se înaintea călugărului, el zise:

— Mă bucur că fac, în sfârșit, cunoștința unui om, pe care de mult doream să-l cunosc și stau cu totul la poroncile Cuvioșiei Tale.

Cine a intrat în vorbă frățescă cu locuitorii dela câmp și nu s'a minunat de frumusețea vorbelor lor?

De pildă: vrea să grăească de un om bun? El zice: „E bun-ca pânea caldă“.

De un om înalt și frumos? „E înalt ca bradul și frumos ca luna lui Maiu“.

De un om rău? „Are mațe peștrițe“.

De un om prost? „El socoate că toate pasările câte zboară se mănâncă“.

De un lăudăros? „Fală goală, traistă ușoară“.

De un tânăr cu părul alb? „L-a nins de vreme“.

Cine s'a amestecat printre flăcăi la clacă ori la șezătoare, a putut petrece ciassuri întregi ascultând glumele tinerilor, păcălelile lui Tândală și Păcală, poveștile lui Sfarmă-Piatră, Strâmbă-Lemne și ale lui Stat-Palmă, Barbă-Cot. Poveștile, pildele, zicalele și glumele Românilor alcătuesc o comoară fără păreche, cum au puține popoară în lume.

Observări dela sate

— In formă de poezii populare. —

Cunosc un om, țăran din sat,
Nu e sărac, dar nici bogat,
Ci-așa de mijloc, — cum să-i zic, —
Nici prea de tot, nice calic.
Pământ puțin, dar cât îl are,
Il lucră cum nu fiecare
Știe lucra, de-aceea moșul,
Din loc puțin, își umple coșul.
Și fân adună „din răchite“,
Așa cam pentru patru vite,
Pe locul lui nu vei vedea
Vre-un spine sau vre-o petricea,
Mlăștină sau mărăciniș,
Dar nici păraună cu petriș;
Ci toată brazda-i folosită, —
De nu-i arată e cosită.

In curtea lui, deși săracă,
(Căci n'are doar decât o vacă
Și un vițal și cei doi boi,
Cu cari s'ajută la nevoi),
E-atâta ordine, încât
Stând singur nu și-ar fi urât,
Privind șirul uneltelor,
Cum toate sunt la locul lor.

Orădina e un colț de raiu.
Straturi cu flori, ciapă și aiu,
Varză și morcovi, — ce să spun! —

— Atuncea, zise călugărul, dă-mi voie, nu să-ți dau o poroncă ci să-ți fac o rugă-minte: pune paloșul în teacă și spune tovarășilor Dumitale să-ți urmeze și ei pilda.

Toma puse îndată ferul în teacă, ceia-ce făcură atât tovarășii lui cât și Mihu.

— Acuma, zise părintele, te rog să vii cu mine la oareșicare depărtare, căci am să-ți fac o destăinuire care este menită numai pentru Dumneta.

— Sunt gata răspunse Alimoș, dar n'aș voi ca în vremea în care vom vorbi împreună să-mi scape puiul de uliu, care a avut cutezanța să mă trezească din somn și, mărturisind singur că este căpitan de lotri, o îndrăznit să mă cheme la luptă.

In Mihu, din clipa în care Părintele rostise numele potrivnicului său, se făcuse o schimbare desăvârșită. Toată mânia, tot dorul de a răzbuună atât pe tovarășii săi uciși cât și știrbirea renumelui său, căzuse. Ele făcuse lor mirării amestecată cu mândrie și cu un soi de spaimă, dacă acea simțire putea să aibă ființă în inima lui

Acu găsești tot ce e bun.
Afli apoi, aci'n grădină,
In altă parte pomi, stupină...
Căci știți ce zice omul nost?
— „Țăranul, care are rost
Și minte, ori ce bunătate
S-o stăpânească, el o poate,
Căci toate din pământ răsar:
Dela hirean pân' la zăhar.
Numai știință de-a le scoate
S'o ai, — și-atuncia le ai toate“.

Dar nu-i mirare, că-i așa
In curte și'n moșia sa.
Căci și lucră omul din zori
Cu fata și cei doi feciori,
(Pe un băiat îl are dat
La meserie în alt sat),
Și cu nevasta, până'n sară,
In curte sau la câmp afară.
La crâjmă nu-l vei vedea bând
Și nici cu alți'n povești stând.
Nu lucră 'ncet și nici pripit,
Dar totdeauna chibzuit.
De-i vremea bună — e'n hotar,
De plouă — el e prin hambar,
Mereu direje sau cioplește
Uneltele își pregătește.

Dumineca, în sărbători,
Cu fata și cei doi feciori,
Și mama lor cea vrednică,
Toți merg la biserică.
Gazetă pentru cetit,
Din casa lui n'a lipsit.
El toate știe cum stau
Și ce preț în lume au
Cărțile și 'nvățătura
Și ce rea e beutura,
Care mult ne sărăcește
Și'n cultură ne-opăcește.

Deși — cum am zis — sărac,
Dar la toate ce să fac
E primul dintre țărani
Și cu 'ndemnul și cu bani.
Căci decât să-și dea creștării
Se'n avuțescă crâjmării,
Mai bine neamul și-ajută
Făcând o faptă plăcută!

Dac'am fi ca dumniului
Toți câți avem starea lui,
Câte rele n'am stărpl
Și ce fericiți am fi!

Petrea Dascălul.

Mihu, văzând, că încrucișase ferul cu acel oștean, a cărui vitejii, cântate de o lume întregă, semănau cu minunile din povești și care totodată, era unul din sprijinii cei mai puternici ai neamului românesc. Se simțea atras cătră el, de un farmec, netălmăcit și nu-și putea sătura ochii privind la acea infășoșare, în care cinstea, frumusețea, puterea și bărbăția se întreceau una pe alta. Simțea că între dânsii lupta, de acum înainte, era cu neputință.

Când auzi eșind din gura lui Alimoș cuvintele batjocoritoare pentru el, iuțimea firei îl făcu să s'înroșească și să apuce mânerul paloșului dar, stăpânindu-se îndată, zise, închinându-se înaintea viteazului:

— Fii pe pace, Jupâne, cinstea de a mai încrucișă paloșul cu Toma Alimoș este destul de mare pentru mine ca să aștept cu nerăbdare până ce vei binevoi să mă cinstești din nou, dacă vei crede, că este cu cale.

(Va urma).

Norocul și mintea.

Intr-o zi norocul se certă cu mintea, vrând fiecare să treacă cel dintâiu. Norocul zicea, că nu-i pasă de minte, că numai să vrea el și face bogat pe omul cel mai nevoiaș. Mintea spunea, că degeaba va avea cineva bogății, dacă n'o avea și minte să le stăpânească.

Atunci norocul zise către minte: „Ia privește! Vezi omul deacolo? Sărmanul de colo, care ară! Eu numai să vreau, pe dată-l fac bogat!“

— „N'o să poți fără mine“, răspuse mintea.

— „Ce tot îmi cânti și-mi descânti?“ — strigă norocul scos din răbdări. „Ia să-ți arăt eu ce pot!“

Și zicând aceste vorbe, se apropiă de omul cel sărac și-i puse înaintea brazdei o căldare cu galbeni.

Boii nevoiașului se opintiră din răspuneri și plugul scoase la iveală căldărușa.

Mintea se făcu nevăzută.

Omul își luă banii și-i duse acasă. Incepă a cheltui cu nemiluita, mai mult pe ce nu trebuia. Dar vorba cea: „Și izvorul are fund, d'apoi punga!“ Sau altă vorbă: „De unde tot iai, se isprăvește“. În scurtă vreme, omul nostru rămase sărac. Nu mai

avea nici pământ și nici boi, cum avuse înainte, căci vânduse tot. „La ce-mi trebuiesc acestea, când am destui bani?“ — zicea el. Ba se și lenevise, căci de când avea bani, ședea toată ziua ca un trântor și nu lucra nimic.

După un an, norocul se întâlni iarăși cu mintea.

— „Ei, zise mintea, ce procopseală a făcut nevoiașul cu căldarea de bani ce i-ai dai? Nu ți-am spus eu, că fără minte nu se poate face nimic de seamă?“

— „Ai avut dreptate“, — zise norocul. Haidem să umblăm deacum împreună, căci: „Norocul fără minte, nu dă înainte!“

Mobilizarea în Balcani.

Dușmanii Turciei.

Petru, regele Serbiei

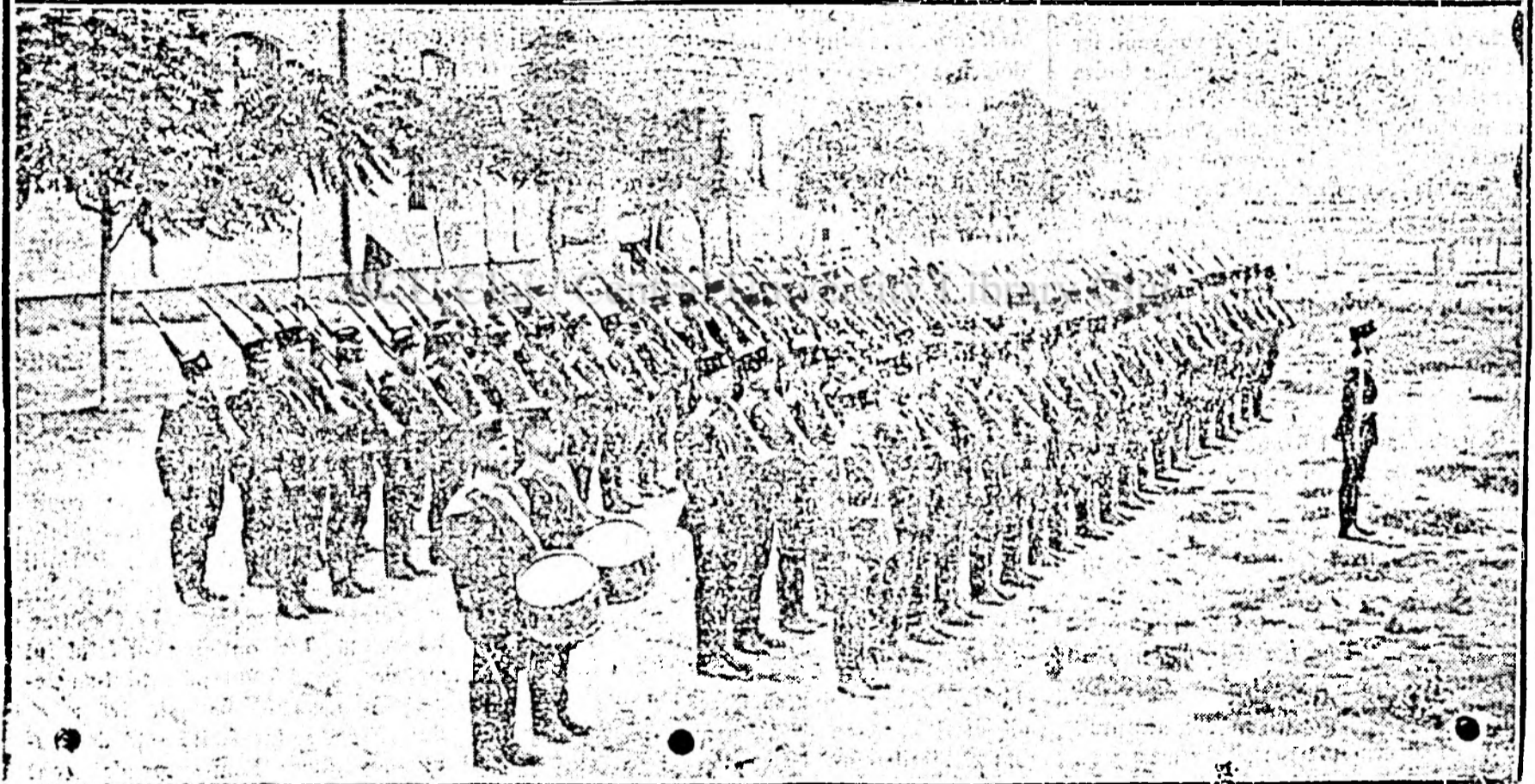
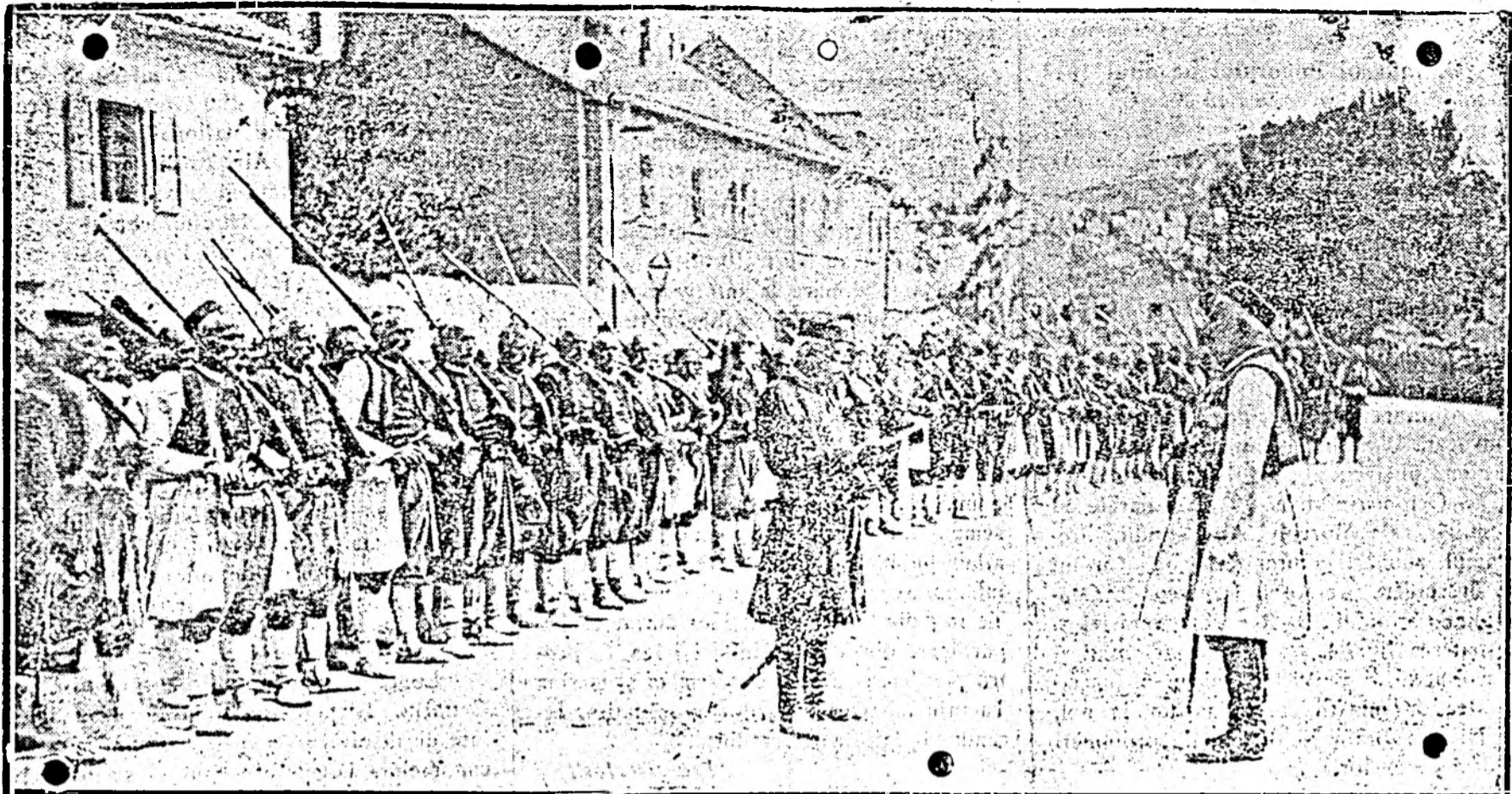
George, regele Greciei

Nichita, regele Muntenegrului

Ferdinand, regele Bulgariei

Armatele statelor din Balcani.

Față de focul, care amenință să se aprindă dela Dunăre spre meazăzi, nu va fi fără interes pentru cetitorii noștri să cunoască puterea armată a Turciei, Bulgariei, Serbiei, Greciei și Muntenegrului, cari stau gata să se repeadă asupra Turciei.

Turcia poate pune pe picior de războiu în caz de mobilizare generală 1400 de mii (1 milion 400,000) de soldați, chemând la arme toate rezervele. Armata turcă e împărțită în 14 corpuri, dintre cari cele șase mai puternice și ca număr și ca arme s'au aflat totdeauna în Europa. Cele șase corpuri de armată din Europa numără 620 batalioane, 163 escadroane (de cavalerie), 286 baterii (artilerie) și 250 mitraliere (tunuri-puști) cu 450 mii de oameni, 21 mii de cai și 1048 de tunuri.

Turcia mai are și o flotă destul de puternică, pe când Bulgaria nu are aproape nimic, iar Grecia mai puțin decât Turcia.

Bulgaria are 216 batalioane, 37 escadroane și 158 baterii, cu totul 232,000 de soldați în caz de mobilizare generală.

Sebia e slab înarmată.*) Cai are foarte puțini, infanterie are 158 batalioane, cavalerie 47 escadroane, artilerie 133 baterii, cu totul 160 mii de oameni în caz de mobilizare generală, 8600 cai și 564 tunuri.

Grecia poate pune pe picior de războiu 146 mii de soldați, afară de milițieni (glotași).

Muntenegru nu are armată tocmai așa regulată ca celelalte țări. Acolo fiecare Muntenegrean fie și bătrân, servește în caz de războiu, așa că sunt cu totul vre-o 40 de mii de luptători.

Din cifrele de mai sus se vede dară,

*) Câteva zeci de vagoane cu arme, munițiuni și altele, comandate din Franța și venite pe mare până la Salonic în Turcia, au fost oprite de Turci.

că armatele Bulgariei și Serbiei împreună nu fac cât cele 6 corpuri europene de armată ale Turciei. Afară de aceea Bulgaria va trebui să lase o parte din trupe la granița României, despre care nu se știe încă, ce va face, dacă Bulgarii vor ataca Turcia, — iar Serbia trebuie să facă asemenea la granița dinspre Austria (Bosnia și Ungaria), de care încă trebuie să se teamă.

Chipul de pe pagina 6 ne arată pe cei patru regi din Balcani, cari voesc să pornească războiu contra Turciei.

În chipul de pe pagina 7 se văd, în partea de sus, soldați muntenegrini, cărora regele Nichita (cel din dreapta) le dă unele porunci. — În partea de jos a chipului se văd soldați bulgari, cari stau gata de plecare și cari arată că sunt și bine insuși pentru războiu.

Știrile Săptămîinii.

Sibiu, 10 Octombrie n.

Călimdarul Poporului pe anul 1913 e sub tipar și va apărea în cel mai scurt timp, având un cuprins bogat și interesant: novele, poezii, povești, icoane frumoase, mai multe deslușiri asupra legilor (Advocatul poporal) și alte învățături de folos pentru poporul nostru. Prețul e ca și în anul trecut. Cine dorește a căpăta călimdarul îndată ce se va pune în vânzare, acela să scrie de grabă, deoarece comanda se vor trimite pe rând, care după cum au sosit aici.

Adunarea comercianților români e convocată la Sibiu — dupăcum am spus și în numărul trecut al foii — pe ziua de Luni, în 14 Octombrie st. n. 1912, la oarele 11 a. m., în sala Muzeului Asociațiunii. Programul adunării e următorul: 1. Cuvânt de deschidere, de Aurel Popescu. 2. Constituirea biroului. 3. Raportul comisiei și desbaterea lui. 4. Istoricul comerțului și dezvoltarea lui, de Victor Onițiu. 5. Insemnătatea organizării comercianților la noi, de Nicolae Bratu. 6. Eventuale propuneri și desbaterea lor.

Dupăcum suntem informați, unii comercianți s'au anunțat deja, că vor veni, iar alții mai de departe, împedecați din cauza ocupațiilor sau de vremurile grele, ce domnesc în multe părți ale țării, s'au declarat în scris, că aderează la mișcarea pornită.

Comisia organizatoare invită însă și pe aceasta cale pe toți comercianții noștri, ca să iee parte cât mai mulți la adunarea de Luni. E vorba de a se face începutul organizării comercianților noștri. Ceice din greșală, sau în lipsa adresei complete, n'ar fi primit invitate, să se considere prin aceasta de invitați.

Regele Carol al României a fost numit mareșal campestru (feldmarșal) al armatei rusești. Rangul acesta e cel mai înalt în orice armată. E știut, că armata germană de pildă are numai doi mareșali (afară de împăratul Germaniei): pe împăratul Austriei și pe Regele României. În armata noastră mai e mareșal numai împăratul.

Inițierea telegrafică a împăratului Nicolae a fost următoarea: „Astăzi, cu prilejul aniversării a 50 ani de serviciu al Maiestății Voastre Regale, împins de un sentiment de sinceră recunoștință pentru serviciile pe cari Țara Voastră le-a adus Rusiei în gloriosul an 1877 când Maiestatea Voastră în fruntea vitejei Sale armate, a luptat alături de neuitații mei tată și bunic, pentru aceiași cauză atât de scumpă ambelor noastre națiuni și recunoscând înaltele capacități militare ale Maiestății Voastre, li confer bastonul de mareșal al armatei mele, ca o recunoștință amintire a frăției de arme dintre popoarele noastre și ca semn de adânc respect pentru vechiul nostru aliat“.

O frumoasă serbare la Arad. La 1 și 2 Octombrie n., Reuniunea învățătorilor români din părțile aradane și-a ținut adunarea generală în Arad. Cu prilejul acesta învățătorii noștri și-au arătat frumos și recunoștința lor față de fostul profesor dela seminarul pedagogic din Arad, Teodor Ceonțea, care un șir lung de ani a luminat

cu vorba și cu scrisul pe viitorii învățători ai neamului. Cu cheltueala lor i-au făcut un bust (o statuie dela piept în sus) de peatră, pe care l-au desvelit în grădina seminarului din Arad.

O nenorocire în armata română. O canonieră (corabie mică de războiu) plecase noaptea pe Dunăre. Venind un vapor unguresc pe Dunăre în sus și fiind foarte întunec, canoniera română s'a lovit de vapor și s'a rupt în două. Dintre cei aflați pe canonieră au murit 10 ofițeri și 11 soldați. Jalea e mare la întreg poporul românesc. Chiar și împăratul nostru a trimis Regelui Carol o telegramă, în care zice:

Cu cea mai adâncă părere de rău am aflat despre înspăimântătoarea nenorocire ce s'a întâmplat alaltăieri canonierei Tale „Trotuș“ și în urma căruia au pierit nu numai bastimentul (corabia), dar și un însemnat număr de ofițeri și soldați ce se aflau pe bord. Adânc mâhnit de această întâmplare nenorocită, care m'a sguduit, Te rog din suflet să fii incredințat că împărtășesc din adâncul inimei jalea Ta pentru pierderea ce a suferit armata și marina Ta prin moartea ofițerilor și soldaților făcându-și datoria cu credință.

Francisc Iosif.

Ministrul nostru de războiu, generalul Auffenberg, a trimis o telegramă de condoleanțe foarte călduroasă ministrului român de războiu.

Pagubele pricinuite de vărsările de apă în comit. Făgărașului trec peste un milion și jumătate de coroane. Mai greu au suferit comuna Voila cu o pagubă de 200 mii cor., Dridif 150 mii de cor., Pajorta, Voivodenii și Ludișorul cu câte 40 de mii, Breaza și Lisa cu câte 50 de mii, Galații cu 30 de mii. Celelalte comune au pagube dela 10 mii de cor. în jos.

Manevrele din România. Manevrelor regale din Țară, cari erau să se țină în Dobrogea, s'au ținut în ținutul dela București spre Ploiești. Cauza schimbării manevrelor au fost ploile cele mari, cari au făcut să se reverse Dunărea pe întinderi mari și să se strice drumurile.

Români bravi. Funia unui pod umblător, pe care voiau să treacă Oltul șase muncitori aproape de Racoșul-de-jos, s'a rupt și bleții oameni au fost duși de valurile furioase ale Oltului umflat de ploi. Un tânăr Român din Mateias a sărit într-o luntre mică și a încercat să-i scape. Dar și luntrea lui s'a răsturnat, așa că toți șapte erau acum în primejdie de moarte. Valurile i-au dus până la stâlpul unui pod, care se construște acum peste Olt. Acolo s'au prins cum au putut strigând după ajutor. Nimeni nu mai îndrăzniă însă. Cătră seară veniră într-o luntre alți doi Români din Mateias, Matei Vătavu și Gheorghe Cărdăvan, cari înfruntând primejdia, după o muncă de peste o oră au scăpat pe cei primejduiți.

Caz de moarte. Subscrișii cu inima înfrântă de durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor, cunoscuților și prietiniilor, că mult iubitul nostru fiu și frate Valeriu, abiturient, după un morb greu, a încetat din viață Duminecă, în 6 Octombrie st. n. 1912. Rămășițele pământești ale scumpului defunct s'au așezat spre vecinica odihnă Marți, în 8 Octombrie st. n. a. c.,

în cimiterul gr-cat. din loc. Fie-i țărână ușoară și memoria binecuvântată! Orlat, la 6 Octombrie n. 1912. Alexandru și Maria Drăgan, ca părinți. Veturia și Alexandru, ca frați.

Din Bucovina. În orașul Siret s'a ținut, sub prezidenția dlui Gramatovici, președintele comitetului național de acolo, o adunare poporală. Alegătorii români adunați aici, fiind de față și președintele dieței Bucovinei, dl baron Hurmuzache și deputatul român Popovici, au hotărît să ceară dela cei în drept înființarea de clase paralele române la gimnaziul nemțesc (mai mult jidan) din Siret, precum și înființarea unei școale primare naționale românești.

Nenorocire mare pe râul Tisa. Săptămâna trecută, o luntre cu 16 lucrători din Câmpulungul Maramurășului eră să treacă peste Tisa. Ajungând aproape de malul celalalt, s'a răsturnat. Zece dintre lucrători, s'au prins de tufele de pe marginea apei și așa au scăpat, dar alți șase s'au inecat.

Legea despre numele comunelor în Croația. Dieta Croației încă votase, înainte de disolvarea ei o lege despre numele comunelor. Legea a început să se pună în aplicare. Foile jidano-maghiare sunt separate pentru că Croații vor să ștergă acum rușinea de-a mai suferi la gările lor numiri maghiare.

Flota austro-ungară are acum întâiul vas uriaș de războiu, de felul celor numite Dreadnought (englezește însemnează: nu te teme!). Admiralul (generalul de marină) Montecuculi mai cere dela delegațiunile austro-ungare bani, cu cari să se construească alte patru corăbii de acestea. Fiecare Dreadnought costă 60—70 milioane de coroane.

Un învățător — de stat. Învățătorul Smetana Nandor dela școala din Pade (comitatul Torontalului) pedepsiă pe copilul din școală silindu-i să mănânce pilule (globurile) din găinaț de găină. Părinții l-au dat în judecată, dar judecătoria și curtea de apel (tabla regească) l-au achitat. Se înțelege, că el a continuat cu felul lui de pedepsire, până când părinții l-au reclamat la comisiunea administrativă a comitatului. Aceasta, fără milă față de „patrioticul“ învățător; l-au suspendat (dat afară) din slujbă pomind totodată cercetare împotriva lui.

Di Simion Câmpian, corist din Săni-Mihaiu (comitatul Torontalului — Bănat), s'a înscris elev la conservatorul din București.

Aviatorii maghiari. De câteori am dat o veste despre încercările de sburat ale aviatorilor maghiari (iscoditori de aieroplane Ungurii nu au), a trebuit să vestim, că ei mai niciodată nu izbutesc să sboare. Așa s'a întâmplat acum de curând cu unul Tacaci. Acesta tipărise niște placate (hârtii mari), în cari zicea: „Dacă orice Român jertfește pentru mașina lui Vlaicu, șoimul Ardealului, orice Maghiar trebuie să jertfească ceva pentru un sburător de nația lui“. Ce jertfe vor fi făcut Maghiarii, nu știm, dar gazetele lor vestesc, că dând să sboare, aieroplanul i-s'a aninat în niște spini și de-acolo n'a vrut să se mai miște. În loc de șoim, s'a dovedit o biată găină, și aceea cu aripile tăiate.

Școala românească în Bucovina.

Nu de mult s'a prezentat o deputațiune de mai mulți țărani români din comuna Șipești, ținutul Coțmanilor (Bucovina), la frunțașii români din Cernăuți, ca să ceară școala românească. În ținutul acesta și-a înfipt ghiarale lifta rusească. Dar a sunat și acolo ciasul deșteptării.

Patruzeci de medici otrăviți. În marele spital comunal din Viena s'au îmbolnăvit patruzeci de medici din cauza unor plăcinte otrăvite. Se fac cercetări, ca să se afle criminalul, care a vrut să facă moarte de om.

O companie de honvezi prinsă de Sârbi. O companie de honvezi, care făcea deprinderi într-o luntre cu motor (mașină) pe râul Sava, a fost prinsă într-o pădurice din apropierea Belgradului sârbesc. Motorul se stricase și honvezii au fost siliți să mîne iute luntrea la malul sârbesc, care era mai apropiat. Intervenind ministrul de externe, honvezii au fost liberați.

Un primar bănuț de furt. În comuna Sacul (comit. Timișului) a fost arestat primarul comunal fiind bănuț, că el a furat nouă mii de coroane din banca de acolo. Pe primar îl cheamă Nemeș Marton.

Tâlhărie. O ceată de tâlhari au intrat noaptea în crâjma Jidanului Halbreich din Sărata (comit. Făgăraș) și au început să care din marfă. Halbreich a auzit sgomotul și venind să vadă ce e, a fost intimpiat cu împușcături de revolver. Cu toate că a primit câteva gloanțe în trup, n'a murit, ba va scăpa cu viața, căci rănile nu sunt așa primejdioase.

Tâlharii se presupune că sunt din banda lui Morărescu, fostul tovarăș al lui Bodac.

Biserică arsă. O mână criminală a pricinuit arderea bisericii românești din Feneriș (Bihor). Jandarmii caută pe criminali.

Nenorocirea unor Români în America. Vasile Hanu, de loc din Netotu (comitatul Făgărașului), și Oheorghe Roșcuța, de loc din comitatul Hunedoarei, voind să călătorească la Wheeling (Statele-Unite) au căzut de pe treptele vagonului fiind loși de galeria unui pod, peste care treceau. Răniți foarte greu, au fost duși la spital.

Omor în Piatra-Albă. Șeful comanței de finanți din Piatra-Albă (munții Cibinului) a împușcat pe bucătăreasa lor, care nu mai voia să-l „iubească“. Ucigașul e în temniță.

Cutremur de pământ. Ni se scrie din Stolac (Bosnia). Joia trecută, pe la opt oresara eram mai mulți feciori la masă și potestiam despre una și alta, când deodată simțim o mișcătură și după aceea o bubuitură mare. Fusese un cutremur de pământ, care n'a pricinuit însă pagube. — *Secheli Coșci*, frunțaș (gefraităr).

Despre stricăciunile din vara aceasta ni se scrie de pe *Valea-Hășdății* următoarele: Nu trebuie să ne mirăm, că și-a întors bunul Dumnezeu fața dela noi și ne-a certat în anul acesta după vrednicia noastră, căci pe la noi acum de vre-o 20 ani, decând ne-au dăruit D-zeu cu toate cele de lipsă vieții noastre — oamenii cu totul au uitat de D-zeu. Dumineca și în sărbători des de dimineată în toate satele

vezi pline crășmele de oameni: bărbați, femei, copii. În loc să se ducă la biserică ca să mulțumească Domnului pentru bună-tatea sa cea mare — ei să duc la crâjmă, la biserică dracului, și apoi aci își cheltuesc câștigul de peste săptămână! Ba să și bat și să ceartă așa că ajung mai de multeori pe la judecată.

Precum mai sus zisău și pe noi ne-a certat D-zeu: În 14 Iunie a căzut o grindină asupra satelor: Șutu, Muerău, Silvașul ung., Pusta-sâncrav și alte comune. A fost o potopenie cum nu s'a mai pomenit. A căzut grindină de mărimea ouălor, merelor, nucilor, alunelor. Cu deosebire în comuna Muerău a fost așa de deasă, încât a nimicit toate bucatele, așa că n'au putut oamenii secera nici un mănunchiu de spice. Paiele ce le-au cosit în urma grindinii putrezesc pe câmp, căci din pricina ploilor, ce nu conțenesc de mai multe săptămâni, nu le pot aduna acasă. — Acoperișele caselor cele cu țigla și șindilă le-au zdrobit toate, așa că au trebuit acoperite din nou.

Boala de porci încă au bătuit în așa mare măsură, că din 500 porci abia au mai rămas 50. Apoi și pe satele din jur, unde au fost puține bucate, le-au apucat ploile în stoguri, unde toate putrezesc. — Pe la Lita română și Hășdate încă le-au apucat bucatele pe câmp și din pricina ploilor acolo putrezesc. Pe la Muntele Filii, Muntele Bicălatului, Muntele Băișorii frigul și zăpada din zilele trecute au făcut mari stricăciuni în bucate, cari încă sunt nescerate.

Pe valea noastră a Hășdății s'au stricat oamenii tare mult, înstrăinându-se de biserică. Cum în alte locuri nu-l așa, trebuie să zicem, că tocmai cei chemași poartă cea mai mare vină. *Fratele lui Toderaș.*

ECONOMIE**Expoziția de copii din Rășinari.**

Frunțașii comunei Rășinari au primit cu multă bucurie chemarea cărmacilor Reuniunii române sibiene în treaba ținerii expoziției de copii (a 7-a) acolo.

Lucrul acesta mai întâiu l'au desbătut primăria comunală în frunte cu notarul nostru substituit *I. Giurcoiu*, apoi cei 3 preoți și cei 8 învățători ai noștri, cari ca comitet aranjator, în frunte cu preotul *Maniu Lungu*, prezident, au hotărît ca expoziția să se țină Duminecă la 7/20 Oct. în salele mari ale școlii. Membrii acestui comitet, și soțiile lor, cutrieră Rășinarul în lung și în lat, conscriind copii, cari să ia parte, îndemnând mamele să țină casele și copilașii în bună curățenie, dându-le bună hrană și potrivită îmbrăcăminte. Cum pe noi Dumnezeu ne-a învrednicit de mulți copii, la expoziție vor fi aduși numai copii dela 1—4 ani (cam 300), împărțiți în 3 clase, având fiecare clasă de copii țidulițe deschilinită de celelalte.

Doctorul nostru *Ioan Bucur* va vorbi despre igiena poporului dela sate. Frumoasă sărbare va face „Azilul“ nostru de copii. Conducătoarea Azilului, d-șoara *Alexandrina Iarca*, pregătește micii copilași cu jocuri de copii, cântări, declamări și altele.

Cinstea în bani (premiile) să va da mamelor harnice, din ajutoarele, ce le pune la îndemână Reuniunea agricolă, biserică,

comuna politică, banca și fondul mizerilor din Rășinari și poate și alți bani ce să vor imbiă de oamenii cu inimă. Să va pune te-meu și la un fond numit „Fondul de ajutorare al femeilor lăuze, dar sărace din Rășinari“, la care fondul mizerilor va da și el o sumuliță oarecare.

Reuniunea femeilor noastre, care a dat multe dovezi de hărnicia și de dragostea față de trebile bune, va întocmi o expoziție cu lucruri de mână femeiesc cum și o frumușică casă țărănească rășinarească.

Comitetul aranjator are de gând să fotografieze (să ia în chip) o mare grupă de bărbați: în mijloc moșnegi peste 80 ani, în jurul bătrânilor până la 60—70 ani și în jurul alestora bărbați în floarea vârstei; apoi tot așa o grupă de femei, mai departe grupa mamelor cu copii în brațe, grupa copiilor premiați, o grupă a fetelor june, alta a junilor cum și câte o familie cu cei mai mulți copii. Vorba este ca aceste chipuri de frumseță omenească românească să se tipărească și în foi franțuzești și italienești și și nemțești. Ba mulți din Rășinarieni au să-și cumpere pentru îndobirea caselor lor, asemenea chipuri.

Cei cari vor osteni la Rășinari, măi ales, dacă D-zeu ne va da și vreme bună, așa credem vor avea ce să vadă și ce să creadă.

„Cu noi este D-zeu!“

Știri economice.

O veste neadevărată au adus două reviste financiare jidano-maghiare, anume că banca românească *Voileana* din Voila (comit. Făgărașului) ar fi dat faliment. Știrea a fost dată de o bancă străină, ca să-și răzbune împotriva băncii românești. Două bănci mari din Budapesta a trimis câte un reprezentant, ca să cerceteze, de e adevărat. Aceștia s'au convins, că totul e o minciună. Se'nțelege, că direcțiunea băncii „Voileana“ va da în judecată pe cele două reviste.

Lichidarea unei bănci din Lugoj. Banca *Concordia* din Lugoj, la care, durere, că au subscris acții și unii Români, iar alții au depus bani, va lichida. având o pierdere de peste un milion și o sută de mii de coroane. Ea s'a apucat de tot felul de întreprinderi industriale. Nu se știe, dacă ceice au depunerii la ea își vor putea primi toți banii înapoi.

O nouă dovadă despre greșala cea mare, pe care o fac ai noștri întovărășindu-se cu străinii în afaceri financiare și economice. E tot așa de rău, ca și când se amestecă cu ei la petreceri (viața socială) sau în politică.

Filiale de bănci. Banca „*Silvania*“ din Șimleu a deschis o sucursală în Zălău, iar banca „*Sercăiana*“ din Șercaia (comit. Făgărașului) una în Comana-de-jos.

Cum să curățim nutrețurile molite. Dl Ioan Bucșa, învățător în Dobrin (Sălașiu), dă următorul sfat: În urma vărsărilor de apă, multe fânuri, otăvuri, trifoiuri și alte nutrețe au fost molite (umplute cu mărul adus de ape). Acestea se pot curăți cu mașina de îmblătit grâu, numai doba trebuie ridicată, ca să nu sfarme nutrețul. Mărul și praful rămâne sub nutreț, așa că fânul curățit în felul acesta nu îmbolnăvește vitele.

Ultime știri.

Focul în Balcani.

Marile Puteri se întrepun pentru pace. — Muntenegrul totuși declară războiul Turciei. — Bulgaria, Serbia și Grecia e vorba să urmeze Muntenegrului în zilele acestea.

Dupăcum spunem și în articolul de pe pagina 2 a foii de azi, Marile Puteri se întrepun mereu pentru pace. Dar Bulgaria, Serbia, Grecia și Muntenegrul vreau războiul, au mâncărime de bătaie. Ba Muntenegrul, deși cea mai mică țărișoară dintre ele, a declarat deja războiul Turciei. Că tocmai Muntenegrul a pomit întâi, este iarăș o ticluală a celor patru țări războinice.

Marile Puteri au ajuns însă la înțelegere între ele, ca să propună Turciei, că ea să facă odată rânduială între popoarele din țara ei. Până una-alta să stăruie Puterile și pe lângă țărișoarele războinice, ca ele să se astâmpere. Dar dacă acestea totuși ar începe războiul, atunci Marile Puteri să nu se amestece nici una în luptele, ce se vor da în Balcani. La caz, că Puterile se vor și ține de asta, atunci războiul se va purta numai între Turcia și cele patru țărișoare.

Ba Marile Puteri s'au mai înțeles și asupra la aceea, că ele se vor întrepune la urmă contra oricărei împărțiri a Turciei. Ceeace însemnează, că chiar dacă cele patru țărișoare ar bate pe Turcia, — ceeace cu greu se poate crede, — nici atunci nu vor putea cuprinde nimic dela Turcia, fiindcă la așa ceva nu se vor învol Marile Puteri.

D'apoi dacă lucrurile stau așa dela început, atunci pentrucă vreau să pornească în luptă contra Turciei?

Un răspuns lămurit la aceasta întrebare nu se poate da aici în câteva cuvinte. Observăm numai atâta, că țărișoarele războinice se pare a nu mai avea încredere, că Turcia va face de voie bună ordine și rânduială. Sau și dacă face, nu e așa, cum doresc ele.

De când s'au înțeles însă Austro-Ungaria cu Rusia, ca ele să nu se amestece în Balcani nici una fără consimțământul celuilalte, — e și mai mare nădejdea, că războiul nu se va întinde și nici nu va ține mult, la caz că în zilele acestea ar sări încă Bulgaria, Serbia și Grecia asupra Turciei. Mai în jos lăsăm să urmeze cele din urmă știri, ce s'au vestit până Joi după amezai.

Petersburg (capitala Rusiei). Ministrul Sasonov a declarat, că a reușit să stabilească o înțelegere cu Austro-Ungaria în înțelesul ca cele două puteri să împiedice izbucnirea războiului, dacă Turcia va face îndată reformele promise. În caz contrar puterile se vor mărgini să lucreze, ca războiul să nu se întindă peste Balcani.

Berlin. Ministrul de externe Kiderlen Waechter a declarat următoarele: Din punct de vedere militar, starea în Balcani este foarte critică, războiul poate izbucni în orice moment. Nu se poate lăsa, ca cele patru state să-și mărească teritoriul în paguba Turciei. Rusia și Franța au declarat scurt, că nu permit schimbarea statului quo (starea de acum) în Balcani. Austria este de

aceiași părere. În astfel de împrejurări nu înțeleg de ce au recurs cele patru state la arme, când nu vor avea nici un folos.

Sofia (capitala Bulgariei). S'au format oștiri de voluntari, cari sunt peste 20,000 oameni. — Elevii ultimei clase a școlii militare (cadeții) au fost înaintați sublocotenenți, primul an: plutonieri.

S'a hotărât formarea unui corp de voluntari compus din elevii de liceu (gimnaziu) dela 17 ani în sus. La stăruința profesorului Haer, de origine polonez, au răspuns peste o mie de studenți și licenți. Ei vor fi îmbrăcați pe cheltueala comitetului central național din Sofia și vor forma un corp deosebit de armată regulată a Bulgariei.

Cetinje (capitala Muntenegrului). Regele Nichita a declarat unei gazete din Viena următoarele: Muntenegrul va ține seama de înțelegerea, pe care a luat-o cu Rusia și nu va face nici un pas, care nu este bine primit și la Petersburg. Am ascultat totdeauna de sfaturile Rusiei și în împrejurările de față vom face la fel. Muntenegrul numai atunci va începe războiul, când Rusia va fi isprăvit cu mobilizarea. Semnalul îl primim deci din Rusia.

Sofia. Miniștrii plenipotențiarilor a celor patru state balcanice au trimis în 2 Octombrie Porții (guvernului turcesc) o scrisoare, prin care cer ca în termen de 3 zile să dea autonomie Serbiei vechi, Macedoniei, Albaniei și Cretei. Peste 3 zile cele 4 state vor repeta aceasta cerere. În același timp cele 4 state vor trimite o scrisoare și Puterilor Mari, prin care le aduce la cunoștință ca dacă Turcia nu va implini cererile celor patru state, atunci vor recurge la arme, pentru a sili Turcia prin acest mijloc să dea autonomia (neatârnuarea) acelor provincii.

Cernăuți. Pe căile ferate ale Bucovinei e mare circulație. Intr'o zi au trecut 8 vagoane cu tunuri, cari erau trimise din Germania spre Constantinopol...

Sofia. Sobrania (dieta bulgară) a votat 50 de milioane de franci cheltueli deosebite pentru armată, iar alte 25 milioane cheltueli, ce s'au făcut deja în anul acesta, dar n'au fost încă votate.

Constantinopol (capitala Turciei). S'a ținut o ședință a ministrilor, în care s'a hotărât ca să se cheme sub drapel (să fie îmbrăcați) toți bărbații în vârstă dela 20 până la 45 de ani.

Londra (capitala Angliei). Aci se spune, că ministrul francez Poincare a făcut două scrisori, cu cari consimt și celuilalte Puteri Mari. Printr'o scrisoare se atrage atenția statelor balcanice, că dacă nu vor urma sfaturile Puterilor și vor ataca Turcia, tot nu vor câștiga nimic de pe urma războiului, fiindcă nu se vor învol ele (Puterile) la așa ceva. Prin cealaltă scrisoare Marile Puteri vreau să pună Turciei un termen anumit, în care timp ea să fie silită a face reformele de lipsă.

Sofia. La granița bulgară s'au întâmplat mai multe ciocniri între soldații turci și bulgari. Au căzut mai mulți feciori.

Belgrad. În Serbia se crede, că mișlocirea de pace a Marilor Puteri nu mai poate avea nici o izbândă. Pacea se mai susține numai de formă. Izbucnirea mai tare a războiului se așteaptă în tot momentul.

Petersburg. În zilele din urmă s'a schimbat (trimis) mai multe telegrame între Țarul Rusiei și Impăratul Francisc Iosif. În urma acestor telegrame s'a ajuns apoi între Marile Puteri la înțelegerea mai susnumită.

Budapesta. Se desminte orice știri că s'ar fi chemat sub arme rezerviștii.

Londra. Aci a sosit știrea, că Mercuș dimineața armata muntenegreană a început războiul cu un atac asupra Turcilor lângă Podgorica. După o luptă de 4 ciasuri Turcii și-au părăsit locurile lor. Muntenegrii au înaintat mai departe, dar Turcii căpătând ajutor au luat lupta din nou.

Petersburg. Muntenegrul a declarat războiul Turciei în urma unei înțelegeri între cele patru țări din Balcani, avându-se în vedere ca să ocupe granița încă din vreme, prin ceeace se ușurează purtarea luptelor mai târziu din partea Serbiei. Mobilizarea Bulgariei și a Serbiei va fi isprăvită în 4 zile.

Belgrad. Muntenegrii au ocupat Beșanara, iar Regele Nichita înaintează spre Scutari. — Turcii își adună armată multă în partea de sud-vest a Serbiei. Se crede, că lupta se va da în apropiere de Ovtpolie.

În Belgrad s'a vestit o știre sosită din Moscva (oraș în Rusia), unde s'ar fi înștiințat 20 mii de voluntari pentru război.

Roma. Încheierea păcii între Turcia și Italia se va întâmpla în cel mai scurt timp. Toate lucrările pregătitoare sunt în curs.

Viena. Pentru armată se vor cere în cel mai apropiat timp încă 200 milioane de coroane. Ministrul politicii din afară, Berchtold, a zis zilele trecute: Noi trebuie să fim tari, ca nimeni, să nu îndrăznească a ne ataca.

Ploi și vărsări de apă se vestesc din nou de prin multe părți ale țării. Mai toate trenurile sosesc cu întârziere. Dinspre Cluj nu vin decât trenuri cu persoane, pe când cele cu mărfuri sunt oprite aproape cu totul. Timpul e foarte rece în întreagă țara. Cucuruzul stă verde sau nămolit pe câmpuri.

„FOAIA POPORULUI“

este

cea mai veche, mai bună și mai ieftină foaie pentru poporul nostru.

Cuprinsul ei, foarte bogat și variat, este anume întocmit pentru trebuințele țărânului român.

Numeri de probă se trimit la cerere ori-cui gratis.

Abonarea se poate face cu începutul fie-cărei luni și costă:

Pe un an întreg	4 cor. 30 bani
Pe o jumătate de an	2 „ 20 „
Pentru țările străine	11 „ anual
De acum până la Anul-nou	1 „ 10 „

Abonații cei noi primesc în cinste și partea romanului „Cu paloșul“, care s'a tipărit până acum în foaie.

Lășiți deci „Foaia Poporului“ prestă tot lozul, ca astfel să o putem face și mai bună!

Poșta Redacției și a Administrației.

Merghindeal. In numărul viitor.

V. G. în Cărpiniș. Poezia o ocazională și s'ar putea publica numai într'un număr, în care se face raport despre vr'un sbor al lui Vlaicu.

Dumitru Păcurar, Herzegovina. O astfel de istorie nu știm să se afle tipărită în românește.

V. T. în Bistrița. Scurtoarea a sosit prea târziu. Dar aflând mai târziu ceva potrivit, te vom înștiința.

Abonatul 5911. Adresa dorită nu o știm.
Societatea „Leul” Salem Ohio, America. Postul D-Voastră membru, Matei G. Zăgan, a sosit la Sibiu, aducându-ne și nouă salutul D-Voastră. Cu aceeași dragoste Vă trimitem și noi o frățească salutare din țara Ardealului, dorindu-Vă sănătate, spor și izbândă la toți, spre a Vă putea întoarce la vreme iarăși în patria veche.

George Sărăcuș în S. Poți trimite, iar de va fi bun se publică: dar asta nu putem ști, până când nu primim scrisoarea.

Ilie Manișiu Mastacan, Rusia. Ți-am trimis o scrisoare, care a venit înspoi. Să vezi, că nu ne-ai scris adresa destul de descurcat. Foia încă s'a oprit acum, dar mai nănten mers rălat de aici. Rugăm pe ceilalți frați ai noștri din partea locului, ca să-i spună acestora lui Manișiu.

Redactor resp.: Nicolae Bratu.

Editura și tiparul „Tipografia Poporului”.

Târgurile de țară.

(Zona târgurilor o după calendarul vechi).

3 Octomvrie: Aiud, Arcid, Borcota, Cărtfăluș, Halmagiu, Heanda, Archiud, (Mező-Érked), Sighetul Marmăției.

5 Octomvrie: Lugoj, Radna, Tășnad.

7 Octomvrie: Berzava, Bichiș-Ciaba, Berosineu.

8 Octomvrie: Bonțida, Ghiriș, Nociștii.

9 Octomvrie: Hadad.

10 Octomvrie: Dalboșet, Reghinul săsesc.

11 Octomvrie: Brașov, Bruiu, Cehul de Selagiu, Zorlențul mare.

12 Octomvrie: Almașul mare (comit. Cluj), Șinca veche.

13 Octomvrie: Buza, Gherla, Grădiștea, Ighiu, Poiana sărată, Rodna veche, Săsciori.

14 Octomvrie: Batania, Canija turcească, Oclandul Homorodului, Vârșeț.

15 Octomvrie: Chezdi-Oșorheiu, Erdeo Său-Giorgiu, Iacșdorf (com. Târnava-Mare), Mănăradea, Petrișiu (com. Bistrița-Nisăud), Săvăghisla.

17 Octomvrie: Borgo-Prund, Deva, Kéte.

Institut pentru cursuri de științele comerciale de Frideric Mester, proprietarul celei de mai înainte peste granițele Europei cunoscuta Academie comercială în Lipaca. Prospecte gratis trimite Direcțiunea. 766 2-4

Dentist VIRGIL MUNTEAN

Sibiu, strada Măcelarilor
intrarea prin
Strada Poplăcii (Quergasse) Nr. 22.
Pune dinți
în cauciuc și de aur cu prețuri moderate.

Publicațiune.

Comuna Săsciori are lipsă de un plan și preliminar de spese, pentru clădirea unei mori de apă cu 6 petri.

Spesela clădirei sunt preliminate cu 16,000 coroane.

Pricepătorii de planuri reflectanți, să se adreseze până la 20 Octomvrie n. 1912 la primăria comunală din Săsciori (Szászcsor), per Szásztebes.

Săsciori, la 1 Octomvrie 1912.

Primăria comunală.

Arândare de pășunat

Comuna bisericască evanghelică A. B din Noul-săsesc (Szászujfalu, posta ultimă Szászveresmart), arândenză:

1. Teritoriul numit „Markokt” în măsurime de vre-o 280 jugăre catastrale, potrivit pentru pășunatul de oi. Arândarea se va face prin licitațiune publică pe timp de trei ani începând cu 1 Ianuarie n. 1913 până la 31 Decembrie n. 1915. Prețul de strigare pentru un an 3600 cor. Vadiu 180 coroane. Până la începerea licitațiunii se primesc și oferte în scris, dacă sunt provăzute cu radiul recerut. Ofertele în scris trebuie însă să cuprindă și declarațiunea, că oferentul cunoaște condițiile de licitare și se supune lor.

2. Intregă pășunea biserică, care pășuna cuprindea la 680 jugăre catastrale de asemenea se arândenză prin licitațiune publică pentru pășunatul de țară. Începând din 15 Noemvrie n. 1912 până la 1 Martie n. 1913; partea de pășunat numită „Markokt” se împlinește însă deja la 30 Decembrie n. 1912.

Condițiunile mai deaproape pentru ambele licitațiuni se pot vedea în orice timp la oficiul parochial evanghelic A. B. Ambele licitații se vor ținea Duminică în 13 Octomvrie n. 1912, la 3 ore după amiază, în cancelaria comunală din loc.

Noul-săsesc, la 28 Septemvrie 1912.

764 2-2 Presbiterial evanghelic A. B.

O franzelărie

se dă în arândă momentan, având o seamă de mușterii buni. A se adresa: **Sibiu, Grăbengasse Nr. 18.** 777 1-3

În Schlangengasse Nr. 15. se află de vânzare **o casă** cu mai multe odăi de locuit

Mere de vânzare.

La mai mulți oameni din Trainei, lângă Rășinari, se află de vânzare vre-o 2-3 vagoane de mere frumoase. Cine dorește a cumpăra poștească la fața locului.

Isdrailă Tara.

O casă

771 2-3

cu toate cele de lipsă la ea, cu curte, șură copertă cu țigla, coteț și fântână, se află de vânzare din mână liberă la George Fara la **Gusterița** (lângă Sibiu) Nr. 240

Vă pudrați? -- Da!

De când se află de vânzare și în Ungaria renumita

Pudră americană de porcelan

JESZ,

m'am obicinuit a folosi și eu pudră, pentrucă

Pudra de porcelan **Jesz** este pudra cu mirea-sma cea mai plăcută.
Pudra de porcelan **Jesz** este pudra cea mai fină din lume.
Pudra de porcelan **Jesz** este pudra cea mai inofensivă.
Pudra de porcelan **Jesz** împiedecă asudatul feței a mânilor și a subsuorilor.
Pudra de porcelan **Jesz** face să dispară zgrăbunțele și pietele pistrii de pe față.
Pudra de porcelan **Jesz** se lipește de pielea feței admirabil.
Pudra de porcelan **Jesz** dă feței o înfățișare elegantă și plăpândă.
Pudra de porcelan **Jesz** se uzită și ca pudra de față cea mai fină din lume.
Pudra de porcelan **Jesz** se capătă în cutii originali americane de câte 3 și 5 Cor. în culori diferite și anume: în culoarea albă, roza, roza-palidă, crem, crem-palid și în culoarea naturală a feței. La comanda să se spună anume și lămurit: în ce culoare și de care preț să se trimită pudra comandată.

Fete până și feciori dela țară

cumpără în cantități mari

Crema-Diana

și

Săpun-Diana.

Alife pentru înfrumusețarea feței și pentru înțea mânilor,

de când aceste să capătă pretutindenea cu prețul de

50 fileri.

Unicul mijloc împotriva zgrăbunțelor și a petelor pistrii de pe față.

Se poate comanda prin postă pe lângă rambursă dela

Béla Erényi

Apoteca-Diana

în

Budapesta, Károly-körut Nr. 5.

Comanda cea mai mică e de 3 Cor. Se poate comanda pretutindenea în țară.

762 2-10

Publicațiune de licitare.

751 1-2

Comuna Sebeșul-de-jos, comitatul Sibiu, pe calea licitațiunii publice verbală imediată cu oferte închise, de pe un teritoriu de 60 jug. catastrale, în „Riu Ionel” 9360 și 71350 m² lemne de fag la trupină în

Licitațiunea se va ținea în 28 Octomvrie 1912 la 4 oare d. a. în cancelaria comunală.

Prețul strigării: 20610 Cor.

Vadiu: 2061 Cor.

Oferte ulterioare nu se iau în considerare. Ofertele închise e a se aclude vadiul. Condițiunile de licitațiune precum și a contractului se pot vedea la primăria comunală și la curatorul silvanal reg. ung. al ceretii Nagytalmás în Nagyszeben.

Sebeșul-de-jos, la 8 Octomvrie 1912.

Primăria comunală.

Prețul bucatelor

In SIBIU la 8 Octombrie st. n.:

Grâu	Cor. 17.— până 18.—	de hectolitru
Șicără	12,60	18,60
Orz	14.—	15,20
Ovăz	6,80	8,80
Cucurus	16,60	18.—
Cartofi	4,50	5.—
Fasole	—,20	—,22
Plină Nr. 8	85,20	85,20
" 4	84,40	84,40
" 5	83,80	83,80
Șifonină	152.—	156.—
Unsoare de poro	156.—	158.—
Șau brut	86.—	84.—
Șau de lumini	80.—	88.—
Șau de lumini topit	104.—	104.—
Săpun	68.—	86.—
Fân	4,40	5,50
Lemne de foc neplătite,	10,60	10,20
plătite	9,20	9,70
Spirț rafinat	2,23	2,26
Spirț ordinar	2,20	2,20
Carne de vită pentru supă	Cor. 1,36 până 2,—	la chilo
" " friptură	1,68	2,—
" " vițel	1,—	1,80
" " porc	1,20	1,60
Ouă 10 bucăți	—,80	1,—
Un pătrar de miel	—,80	1,—
Carne de cal	—,80	1,20

In BUDAPESTA In 9 Octombrie st. n.

Grâu de Tisa	78 chilo	Cor. 11,25 până 11,40	la 50 chilo
" "	79	11,40	11,55
" "	80	11,50	11,60
" "	81	11,70	11,65
Șicără	9,45	9,85	
Orz	9,40	9,65	
Ovăz	10,50	11,40	
Cucurus	9,70	9,75	

Prețul banilor In 9 Octombrie st. n.

Galben	Cor. 11,32	vândut	11,42
100 Lei, hârtie	94,00		94,90
100 Lei, argint	98,—		94,50
Lire turcești, aur	21,45		21,65
1 fant gerillogi englezești	23,88		24,13
100 marce, aur	117,55		118,—
100 hârtie	117,55		118,—
Vapoleon	19,08		19,14
100 Ruble rusești, hârtie	253,—		255,—
100 " argint	242,—		245,—

Pășunat de iarnă.

Comuna Noul-săseșc (Szászujfalu), posta ultimă Regia-săsească (Szászveresmarkt), dă în arândă pășunatul de iarnă, în mărime de vro 70 jugăre, pe timpul din 15 Noemvrie st. n. 1912 până la 1 Martie st. n. 1913. Licitația se va ține în 13 Octombrie st. n. 1912, la 3 ore după amiază în cancelaria comunală. Amănunte mai de aproape se pot afla la primărie.

Noul-săseșc. In 25 Septembrie 1912.

Wallmen
notar.

759 2-2

AVIZ.

Prin aceasta imi permit a aduce la cunoștința stimatei dame din Săliște și jur, că primesc a friza dame la mine acasă, precum și la dăsele acasă.

Recomandându-mă binevoitoarei atențiuni, semnez

Cu toată stima
Grete Dassinger

771 2-3

frizeră pentru dame

Cumpărăm sămânță de

trifoiu și lucernă

In mic și mare.

Probe cu indicarea prețului și cantității să se trimită la

Birou și Magazin Agricol

754 2-3

Szászsebes.

Pășunat de oi.

Pe moșia băncii „Siebenbürger Vereinsbank“ în Boarta, lângă Șeica-mare, se arândă pășunatul de oi, din 1 Noemvrie n. 1912 până la 20 Aprilie n. 1913. Teritoriul este în mărime de 200 jugăre. Amănunte mai de aproape se pot cere dela „Siebenbürger Vereinsbank“ în Sibiu, strada Măcelarilor Nr. 17. 752 2-2

Publicațiune.

Comuna politică Ștenea (Istina), comitatul Nagykovács, gâr. Șeica-mare, prin aceasta publică, cumcă în 6 Octombrie st. n. 1912 după amiază la 2 ore, în cancelaria comunală, dă în arândă pe 3 ani dreptul său de crâșmărit în licitațiune publică verbală împreună și cu oferte în scris.

Prețul de strigare 500 cor. Vadiu 50 cor. Condițiunile de licitațiune se pot vedea la cancelaria comunală din Boarta (Mihályfalva) în orele oficioase. 751 8-2

Ștenea, (Istina) la 16 Sept. 1912.

Primăria comunală.

1-2 cafe de blănar

cari știu perfect a înblăni bunzi, baltoano și rocuri se primesc imediat la

753 8-3 I. STEFLEA
magazin de blănarie
SIBIU, PIATA-MARE 18.

Moară de vânzare.

Din mână liberă vând o moară de benzin cu motor german sistem Deimler de 25 puteri de cai împreună cu mai multe mașini de lână. Cumpărătorul are voie a muta moara din loc, sau dacă voaște o poate lăsa și în comună; având moara curto proprie. Comuna are peste 160 gazde. Doritorii de a o cumpăra să se adreseze la administrația „Foi Poporului“, de unde vor afla adresa respectivului vânzător. Pentru răspuns esto a se adăuga o marcă de 10 bani. 772 2-8

De vânzare.

In Asinip (Aszonynépe) se află de vânzare 20 jugere eventual 115 jugere pământ comasat într-o tablă aproso de sat. Condiții tare avantajoase. A se adresa la Stefan Colocriu în Asinip (Aszonynépe, u. p. Magyar-Lapád). 761 2-2

Se caută

un domn tinăr sau o domnișoară, care ar dori a ocupa un post la o fabrică mare, unde ar avea a purta corespondență în limba germană și română; fiind că lipsă o scrisoare bună și lămurită. Ofertele scrise în limba germană sunt a se adresa la administrația „Foi Poporului“, de unde se vor trimite a firma respectivă. Pentru trimiterea mai de parte e a se adăuga marca recerută. 770 2-1

De vânzare.

Fabrica de apă gazoasă (Sodă) și limonadă a subscrisului e de vânzare. Mașinile (pentru apă carbonic fluid) sunt moderne și în stare bună (de 7 ani); asemenea sifoanele (peste 1000 m. tom Lamprecht), sticlele pentru limonadă, accesorii, vasele, lăzile, etc. 760 2-1

Prețul e foarte scăzut.

Detailuri în persoană.

D. BANCUIU

farmacist în Săliște (Szelistye, Szeben n.).

Un număr foarte mare

de acții dela banca „Ajutorul“, din Șeica-mare sunt de vânzare. Informații se dau la administrația „Foi Poporului“, în Sibiu. 695 7-1

Un local de plăvălie

și o oclăio lângă ea, procum și grădina de pom, esto de arândat pe lângă prețul anual de 100 cor., începând cu 1 Noemvrie 1912. Plăvălia se află în comuna Căcova Nr. 181 (com. Săliștei). Amănunte se dau la I. Popescu, Sibiu, Hermannplatz Nr. 8. 776 2-1

O calfă pantofar și un învățăcel

se primește în lucrătorea mea modernă, ce vreau să mi-o măsore, și unde esocut încălzimintul pentru dame, domni și copii. Condițiuni favorabile

Pantofăria NICOLAE PASCU

In Orlat, strada Bisericei. 774 2-1

Lectură pentru aceia, cari suferă de stomac.

„LYON, 5 Februarie 1897.

Eu sufeream de multeori de răgăială amară. — Domna Pombard, — soție de muncitor în Lyon. După mâncare lini vrnia să văre, iar în pânteco căpătam areuri grozavo: eu simțeam veninul în stomac, aveam limba în nerânduială, în gură un gust neplăcut, dureri de cap și se plăcea nici un fel de mâncare, neavând de nimic poftă.

Din toate ce am probat: Magnesia, picături amare, extractul Rhabarber etc., nu mi-a ajutat nimic. Într-o zi mi-a adus bărbatul meu din apotecă o sticlă cu Cărbunele Belloc și m'a silit, ca să îl iau din aceea.

Eu am luat cât conține două linguri de supă, după mâncare și numai de-at am simțit ceva foarte plăcut în stomac. După două zile mi-a fost cu mult mai bună; răgăiala amară și neplăcută a încetat a totul: am căpătat din nou apetit și poftă de mâncare. După opt zile am fost iarăși deplin sănătoasă și de atunci mă simțesc iarăși foarte bine. Semnat: Fanni Pombard născ. Martine.

Domna Pombard

Do fapt ajungo întrebuițarea Cărbunelui Belloc, în două sau trei linguri de supă după fiecare mâncare, ca astfel în câteva zile să vindece orice dureri de stomac, chiar și dacă sunt mai vechi sau cari prin foloșirea unui mijloc nu s'au putut delătura.

Cărbunele Belloc produce o simțire plăcută în stomac, dă apetit, întetește mistuirea și delătura orice astupătură a stomacului. Belloc e un mijloc sigur contra îngreunării stomacului după mâncare, contra migrenelor, cari provin în urma mistuirei rele, contra arsurilor și junghiușilor în stomac, precum și contra durerilor de nervi ai stomacului și pântecelor, cel mai simplumijloc, pentru a lua cărbunele Belloc, care e prefăcut în pulvăr, esto, al pune într'un pșhar de apă curată și cu zahăr, apoi se mestecă, iar după aceea se bea dintr'odată sau în mai multe rânduri.

Cărbunele Belloc poate numai ajuta dar nici când strica, în orice măsură s'ar lua și capătă în toate apotecele.

S'au făcut încercări, ca să imiteze cărbunele Belloc. Dar aceste încercări au rămas rezultat și nu vindecă, fiindcă astfel de imitațiuni nu sunt preparate cum se cade.

Pentru a se împiedeca orice seducere, trebuie avut de grijă ca pe sticlă să fie numele Belloc și adresa laboratorului: Maison L. Frère 19, rue Jacob, Paris.

P. S. Persoane, cari nu se pot obicinui, ca să închiță pravul de cărbune, acelea să ia mai bine Pastile Belloc.

2-3 pastile după fie care mâncare și totdeauna când se simte dureri de stomac și ca să producă o însănătoșare sigură. Aceste pastile conțin cărbune Belloc curat. Ajunge a le lua în gură, unde puțin mestecate, se descompun, și le putem înghiți îndată.

Se capătă în Sibiu la: Carol Müller apotecă „La vulturul negru“, Piața mare Nr. 16, Aug. Teutsch, apotecă „La leu“, Piața mare Nr. 17, Guido Fabritius, apotecă „La urs“, Piața mică Nr. 29. — In Brașov la: Apoteca „La urs“ Vctor Roth urm. Carol Schmiedt, precum și în toate apotecile de preste tot locul.

Beutură escelentă și cu gust bun, care produce sânge. — Recomandată de medici contra boalei de anemie, lipsă de sânge, nervositate, reconvalescență.

Influențază producerea sângelui, întărind mușchi și nervii, dă apetit fără a avea ceva urmări neplăcute asupra stomacului sau la dinți.

Prețul unei sticle mari Cor. 3.50, una mică Cor. 2.—. Se capătă în toate notecele.

Depozitul principal la:

GUIDO FABRITIUS,

apotecar în Sibiu. 591 50—

Lemn pentru clădiri!

Parchete de stejar de primul rang și bine uscate, în orice cantitate, aduse de la fabrica de parcheta **Neuschloss Nasicz** în Slavonia, precum și tot felul de **scânduri de brad, trepte, latii și alte lemne pentru clădit** cu cele mai ieftine prețuri recomandă și livrează 498 50—

Glanz, Szántó & Macelariu

magazin de lemn de lucru

Sibiu, strada Rîului (Flussgasse) Nr. 6.

30,000 părechi

păpuși și ghetă
se vând cu preț redus

Toate în lume

se scumpesc!

pâinea, carnea, chiria casei, — numai păpușii și chetele executate în sticlăria...

VASILIE BAN

la „Cisma mare roșie“

după cum se numește prăvălia lui se ieftinesc

Pentru ce? Pentru că această renumită prăvălie de încălziminte s'a mărit în casa proprie și la fiecare păreche se trage jos crina. De aceea el poate lăsa păpuși buni și trairnici pe lângă prețuri ieftine.

VASILIE BAN, Sibiu

Strada Ocnel (Burgergasse) Nr. 7.

Casa proprie.

Dimineața deschis până la 10 ore înainte de amiază.
COMANDELE DIN AFARA SEVOR ÎNEXCUTA P. N. C. UOS CA ȘI PANA ACUMA 668 18—

SE VINDE

mobilă de boltă întrebuințată numai puțin. A se adresa în **Sibiu, Rideligasse Nr. 4.** 736 2—3

Fete la lucru

se primesc în **Fabrica de macaroane Jacob Uhl Fii** în **Sibiu.** 7583 —3

Capital social Coroane 1,200.000.

Telefon Nr 183.

Postsparcassa ung. 29,349.

„Banca generală de asigurare“

societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: **PARTENIU COSMA**

directorul executiv al „Albinei“ și prezidentul „Solidarității“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai deparțe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiile cele mai favorabile. Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaiți de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni s'au dau gratis și imediat.

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legători — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE“ dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați s'au se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“
Sibiu—Nagyszeben — Edificiul „ALBINA“.

428 86—

Mare atențiune!

Sam. Wagner.

Prima turnătorie de fer Sibiană, Fabrică de mașini agricole, Atelier de mori și prăvălie de fer.

Recomandă cu cea mai mare căldură bogatul seu asortiment de tot felul de **motoare** de la prima fabrică, de la cel mai mic și până la cel mai mare; asemenea și **mașini de treerat** din renumita fabrică **Hofherr** de la cea mai mică și până la cea mai mare; numai puțin recomandă și tot felul de articole pentru edificări precum:

Cement de Portland și Roman din **Beocin, Traverse, Trestie, Carton câtrănit** pentru învilit, **Pânză de sârmă** pentru îngrădit, precum și ori ce fel de forărie aparținătoare la edificări.

Toate pe lângă cea mai strictă garanție cu prețuri foarte moderne și condițiuni de plată avantajoase

Nu vă grăbiți a comanda din alt loc. — până nu veți vizita prima linie aceasta mare și bine asortată fabrică.

Efectuarea se face prompt și conștientios.

581 21—

Feriți-vă s'amați agricultori a nu cumpăra imitații și vă forți de escroci.

Berea albă și neagră

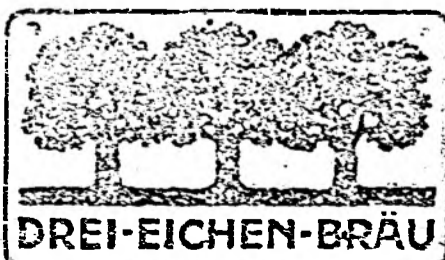
din

Bereria de la Trei-Stejari

în SIBIU

— este foarte bună și gustoasă! —

Această bere e căutată și se bea cu plăcere de toți cari o cunosc, atât la orașe cât și la sate. 724 19—

Că berea noastră e foarte căutată se poate vedea și de acolo, că cumpărătorii se înmulțesc mereu.

REGISTRIERTE SCHUTZMARKE

Haine pentru domni și băieți

costume pentru copii, pardesuri și mărfuri de blănării în cea mai bună calitate și cel mai nou facon recomandată, pe lângă prețuri 708 6— foarte reduse.

Eduard Elias

Sibiu, Piața-mică Nr. 13.

P. T. Viticultori și Proprietari!

Grăbiți a procura altoi din cele mai alese soiuri de vin alb, roșu și negru: struguri desert, de masă, urcătoare pentru locuință și vilă; Exquisite de rară specialitate dela pepneria cea mai rețită din Ungaria și străinătate: **Josif Molnar în Țartarcea**, p. n. loco, Comitatul Bihor, Ungaria. Catalogul cel mai nou la dorință să trimite gratis și francat. Altoi, Delaware, vișle, portaltoi cu și fără rădăcini, toate produsul nostru. 747 3—10

JOSIF MOLNAR

mare proprietar și pepnerist în Țartarcea, p. n. loco, Comitat. Bihor, Ungaria.

Contra tusei, răgușelii și catarului au efect mai bun 789 1—0

bomboanele Pemete ale lui Réthy.

La cumpărare să fim atenți și să cerem apriat bomboane de ale lui RETHY, fiindcă sunt multe imitații fără valoare.

1 Carton 60 bani. O cutie mare 1 Coroană. Se cumpără numai bomboane Pemete de ale lui RETHY!

Câteva cuvinte asupra boalelor secrete.

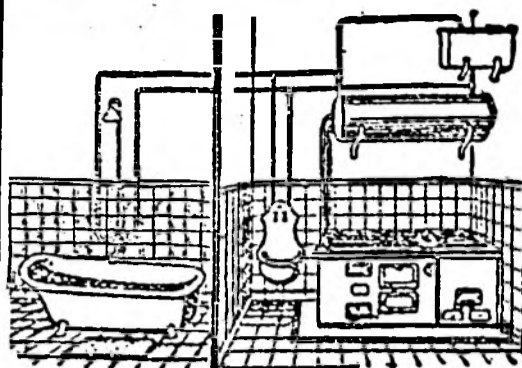
Există, — dar în realitate a căror cauză în vremea de azi e uitată — o boală multimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupești sunt atruși și cași în urma ușurinței din tinerețe și prin deprinderi rele și-au adunat sistemul nervos și poezia spirituală. E timpul să știm că această stare îngrozitoare să se puca capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinerimii de ieri și binc-volitoire, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală, — trebuie să se cizeze căruia oamenii să-și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere născăturile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste născăturile ori și să-și, ci trebuie să ne adresăm unui as fel de medic specialist, conștient, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și să-și și morburilor ce deja eventual există atunci apoi să înceapă existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al Dr.ului PALOCZ, medic de spital, specialist, (Budapesta IV, Muzeum-körut 18), unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori-cine (a-și bărbații și femeile) deslușiți asupra vieții sexuale unde stăgeli și sucurile trupești ale bolnavului să curăță, nervii să se întărească, tot organismul să se eliberează de materii de boală, chimuriile să se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. PALOCZ viadeacă deja do ani de zile repede și radical cu metoda sa proprie de vindecare chib și casurile cele mai negre, ranele sifilitice boalele de țevă, beșic, nervi și și a s; înărel, incapacitate de confuzie a minții, urmările onanței și ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, săbirea puterii bărbătești (impotența), vătămurile, boalele de sânge de piele și trate boalele organelor sexuale femești. Pentru femei o sală de așteptare separată și eșre separată. În ceea ce privește cura, depărtarea nu este p'edece, căci dacă cineva, din ori-ce cauză n'ar putea veni în persoană, atunci cu plăcere i se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se alătura numai marca de răspuns) Limba română se vorbește perfect După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimit fiecăruia. Institutul se înregistrează și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Duminica până la 12 ore a. m.) 780 1—

Tratament și cu Salvarsamul Ehrlich 606

Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital, specialist, Budapesta IV., Muzeum-körut Nr. 13.

Bruno Widlasch,

lăcătușerie artistică pentru mașinării și zidiri. — Atelier special de instalațiuni pentru lumină electrică, apeduct, aranjamente pentru băi, canalizări și closete. Sibiu, Fingerlingsgasse Nr. 3.

Oferă cele mai solide lucrări: porți de fier, trepte (scări), balustrade și îngrădiri de morminte după desen sau după planul propriu; cuptoare și cazane, montări și transmisiuni pentru orice fel de mașini. Aranjări complete

de closete pentru canalele din oraș. Instalări de băi, apeducte și canalizări. Depozit de fântâni de apă (construcții proprii), cari s'au adevărit de cele mai bune până acum. Closete patent scutite de îngheț, montate gata, cari în cursul iernii trecute n'au înghețat în liber nici la un ger de 28 grade, liferez cu garanție pe 5 ani. 750 2—6

Cea mai perfectă executare de instalări de lumina electrică, telefoane și telegrafe. Vânzare de cazane de aramă și fier. — Proiecte și planuri gratuit și prompt.

Prima neguțătorie mare de vinuri

Ludwig Fronius

SIBIU, Pivnița „Mönchhof“.

Fabrică de licheruri și ferbătorie de rachiri. Mare neguțătorie de rachiri de Drojdii, Trevere și Prune.

Specialități: Țuică veritabilă, fierbere proprie și Romuri Iamaica direct importate.

Auleol

La Tuse, răgușală și întrocinaro ajută sigur și repede

Trăiască!

Afuriaita de tuse mă înecă.

Pastilele de piept ale lui Egger

nu un gust admirabil și nu strică pofta de mâncare.

Un carton 1 cor. și 2 cor.
Carton de probă 50 fil.

Pastilele lui Egger mă scapără iute.

În Sibiu să poată căpăta la apotecelo:

Guido Fabricius, I. C. Molnár, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Karl Pissel, Albert Zink.

În Sebeșul-săsesc la apotecelo Stefan Heitz, I. C. Reichard și Walter Uetz.

741 4—26

Atelier de curelărie, șelărie și coferărie

ORENDT G. & FEIRI W.

(odinioară Societatea curelarilor.)

Strada Cisnădiei 45. SIBIU. Heltauergasse 45.

Magazin bogat în articole pentru căroșat, călărit, vânat, sport și volaj, poclăzi și procovățuri, portmonee și bretele solide și alte articole de galanterie cu prețurile cele mai moderate. Curele de mașini, curele de cusut și legat, Sky (vărzobii) permanent în deposit. 62 48—

Toate articolele din branșele numite și reparatura lor se execută prompt și ieftin.

Liste de prețuri, la cerere, se trimit franco.

Comande prin postă se efectuează prompt și conștientios.

Mare deposit de hamuri pentru cai dela soiurile cele mai ieftine până la cele mai fine, coperitoare (țoluri) de cai și cofere de călătorie.

Căştigul cel mai mare eventual **cu milioane marce.** **Anunţ de noroc** **Căştigurile sunt garantate de stat.**

Invitare de participare la şanzetele de câştig ale loteriei mari garantate de statul Hamburg în care trebuie să se câştige sigur **18 milioane 781.000 marce.**

În urma hotărârii guvernului, loteria aceasta s'a îmbunătăţit foarte mult prin mărirea capitalului, astfel că aproape toate câştigurile s'au urcat cam cu 40%, faţă de mai înainte, prin ceea ce această loterie are cele mai bune şanse de câştig.

Căştigul cel mai mare în cazul cel mai norocos până acum a fost

600,000 de marce

iar pentru viitor s'a urcat la **Un milion de marce.**

Celelalte câştiguri mai mari pot fi eventual de:

900,000 marce	305,000 marce
890,000 „	303,000 „
880,000 „	302,000 „
870,000 „	301,000 „
860,000 „	300,000 „
850,000 „	200,000 „
840,000 „	100,000 „
830,000 „	90,000 „
820,000 „	80,000 „
810,000 „	70,000 „

precum şi multe câştiguri de câte 60.000, 50.000, 40.000, 30.000, 20.000, 10.000 marce etc.

În total loteria conţine 100.000 de lozuri, din cari 66.028 de numeri — adică mai mult ca jumătate — în decursul celor 7 trageri trebuie să fie trase.

Preţurile oficiale a lozurilor de clasă primă sunt: 769 2-10

Loz întreg 10 M. (12 K)	Loz de jum. 5 M. (6.-K)	Sfert de loz 2 50 M. (3.-K)
----------------------------	----------------------------	--------------------------------

Planul oficial de lozuri provăzut cu emblema statului în care sunt espuse preţurile lozurilor din clasele diferite precum şi o consemnare a câştigurilor, îi trimite la dorinţă gratis şi franco.

Fiecare participant primeşte lista oficială a tragerilor imediat după trageri.

Căştigurile să plătească prompt sub controla statului. Comandă rog acum sau cel târziu până la **25 Octombrie n.**

Samuel Heckscher sen., bancher Hamburg (Nr. 994)

Tăiaţi aici

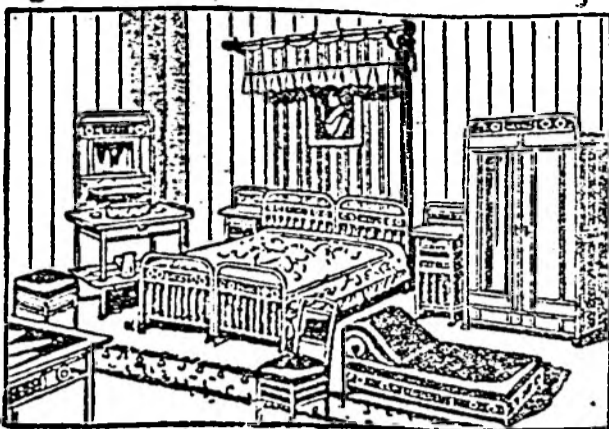
Comandă la Dl Samuel Heckscher sen., bancher, Hamburg (Nr. 994)

Trimite-mi — { Loz întreg la 10 Marce (12.-K)
• de jumătate • 5 • (6.-) •
• de un sfert • 2.50 • (3.-) •

Adresa:

Preţul aici alăturat cu mandat } Ce nu-l doriţi,
Trimiteţi cu rambursă } să se steargă.

Mobile în toate stilurile, cea mai solidă executare **moderne**

pe lângă garanţă recomandă

Emil Petruţiu

fabrică de mobile.

Telefon Nr. 47 cu legătură în întreg comitatul.

Sibiu, Salzgasse Nr. 37.

Expoziţie de mobilă zilnic deschisă, fără silă de cumpărate.

Primesc şi execut toate lucrările de lipsă la bisericii nouă şi vechi.

Institutul de asigurare

„TRANSSYLVANIA“

Strada Cisnădiei 5.

SIBIU

Strada Cisnădiei 5.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, maşini, mobile etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai estine, şi în cele mai favorabile condiţii, cum şi

Asigurări asupra vieţii

(pentru învăţători confesionali şi preoţi români gr.-or. şi gr.-cat. avantajii deosebite), pe cazul morţii, şi cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului; asigurări de zestre, asigurări de copii, asigurări pentru serviciul militar, asigurări de studii, asigurări cu participare la câştig de 40% garantat şi cu restituire de 30% interese şi asigurări pe spese de înmormântare.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1911	Starca asigurărilor cu foc K 127.769,744.-
Capitalul asigurat pe viaţă achitate	afăşitul anului 1911 viaţă „ 10.931,322.-
	Fonduri de întemeiere şi de rezervă „ 2.520,492.-

Prospecte în combinaţiile cele mai variate se trimit gratuit, cum şi orice informaţii în birourile Direcţiunii, strada Cisnădiei Nr. 5 şi la toate agenturile.

Prsoane versate în acuziţii, cari au legături în cercuri bune, se primesc în serviciul institutului în condiţii favorabile. 767 2-

Ludovic Ferencz,

EXPORTOR DE BĂRBAŢI

SIBIU, strada Cisnădiei Nr. 12,

recomandă p. t. publicului

cele mai noue stoffe de toamnă şi iarnă în mare asortiment.

noutăţile 723 91-

sunt chiar acum, pentru haine de bărbaţi stoffe englezeşti, franţuzeşti şi indigene, din cari se execută după măsură cele mai moderne vestimente precum: Sacko, Jaquete, şi haine de sală, cu preţuri foarte moderate.

Deosebită atenţiune merită noutăţile de stoffe pentru pardisiuri şi „Blaslam“, cari se află totdeauna în deposit bogat.

Asupra reverenţilor confecţionate în atelierul meu, îmi permit a atrage deosebită atenţiune a On. domni preoţi şi teologi absolvenţi. — În cazuri de urgenţă confecţionez un rând complet de haine în timp de 24 ore. — Uniforme pentru voluntari, cum şi tot felul de articli de uniformă, după prescripţiile croitoria cea mai nouă.

Nu-i reclamă, — ci e fapt

că fiecare în interesul său propriu numai în

Warenhaus Grünberger

să facă cumpărări de

734 5-

Haine pentru domni, dame, băieţi, fete şi copii

bluse, rochii, jupoane, negligés şi costume pentru dame.

Mare alegere! Preţuri fără concurenţă!

Cel mai mare depozit de blănării!

Strada Cisnădiei. Palatul comandei de corp.

Femeile

din cele mai săracăcioase colibe, ca și cele din palatele mai strălucite, trebuie să grijească deopotrivă de sănătatea lor, pentru că soția, mama

sunt foarte de lipsă

pentru menținerea familiei. Curățenia corpului feminin stă în legătură cu sănătatea, și e foarte important, ca la

toaleta de toate zilele

zilnic să folosească Lysoformul. E foarte bună la spălăturile părților gingașe ale corpului — cu un curănt 727 2-8

la toaleta

intimă folosesc femeile apă caldă în care toarnă puțin Lysoform. În momentul acesta folosesc un mijloc de curățire și de dezinfectare.

Lysoformul

scutește de multe boli infecțioase sau molicșoare, oprește acedarea și mirosul cel rău, care se ivește câte odată. Faceți o încercare cu Lysoformul. O sticlă originală costă 80 fileri. Se află în oricare drogherie și farmacie. În locurile unde nu sunt farmacii și drogherii se află de vânzare în băclnii, sau în neguțătoria de tot felul. Cereți de la noi cartea interesantă intitulată „Sănătate și dezinfectare”, care o trimitem gratuit francată.

Dr. Kéleti és Murányi,
fabrică chimică în Ujpest, lângă
Budapesta.

500.000 de pași
poate îmbla cu așa o păreche de papuci sau cizme, cari sunt cumpărate din atelierul meu sau provăzute cu numele **George Limpede**.
Gratis repariez
orice încălțăminte socotind dela cumpărare 3 luni, dacă în acest timp o de lipsă ceva reparare.
George Limpede
Sibiu, Piața Brânzei Nr. 9.

La „Crc to”
I. PETRASCU
Strada Cisnădiei Nr. 30. **SIBIU.** Strada Cisnădiei
Telefon Nr. 172.

Premiat:
Expoziția internațională de modă Paris 1911
Grand Prix și medalia de aur.

Premiat:
Expoziția internațională din Roma 1911
Grand Premio de aur.

Prin aceasta îmi permit a aduce la cunoștință onoratului public, că în atelierul meu de primul rang, unde sunt ocupați la 20 de lucrători, primesc și execut tot felul de haine, atât civile cât și militare.

Pentru sezonul de toamnă și iarnă tocmai acum mi-a sosit o mare alegere de stoffe engleze și indigene. Croială cu gust și după ultima modă, garantând pentru ori ce lucru.

Serviciu solid și grabnic. — Prețuri moderate.
Sprijiniți industria română! 728 b-

In America unicul Depozit de cărți românești este Biblioteca Română în New-York

65 St. Marks Place.

145 75-

Este dar în interesul fiecărui Român care pleacă sau este în Statele-Unite sau Canada, să ceară marele și ilustratul catalog al acestei singure instituții române care pe lângă tot felul de cărți, note muzicale, și ziare ce apar în România și Transilvania, are și un foarte bogat asortiment de instrumente muzicale; fonografe, gramafone, plăci și tuburi cu cântece românești, ceasornice de tot felul, giuvaerice, mașini de scris, preparațiuni farmaceutice, articole de toaletă și alte mărfuri de foarte mare trebuință. — Catalogul se trimite fiecărui gratuit. — Se dau tot felul de informațiuni particulare adăugând marcă pentru răspuns. — „Biblioteca Română” primește și mijlocul și trimite abonamente pentru „Foala Poporului”.

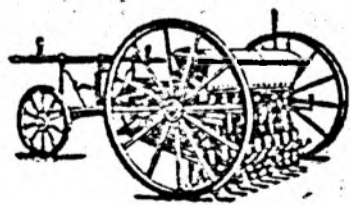
Dela „Biblioteca Română” se poate comanda și „Călimdarul Poporului” pe 1112.

Fratii Gömöri

Magazin dela fabrica pentru mașini economice

* Budapesta, IX., Boráros tér Nr. 2.

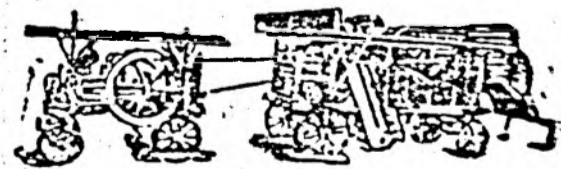
Reprezentanța generală pentru Ungaria a fabricii de mașini și turnătorie de fier K. & R. Jezek în Blansko.

Recomandăm mașinile de sămănat, construcție tare, cu aparat de săpat și sămănat cucuruz, sistemul cel mai nou, care corespunde întru toate timpului de față.

Mașinile de împlătit cu motor, instalările de mori și mașinile de sămănat, pe cari le-au liferat firma FRATII GÖMÖRI sunt bine primite în toată țara, de aceea ne recomandăm onoraților economi.

Mai departe recomandăm următoarele mașini speciale: tăvăluguri pentru zdrobitul pietrișului cu suluri de peatră și cilindru cernător, spre a se folosi la petriș mărunt și mai mare; cum și a se mână

Garnituri de împlătit cu motor! distinse cu numeroase premii prime, liferăm pe lângă deplină garanție și condiții avantajoase de plată. Pentru instruirea la purtarea mașinilor de împlătit trimitem gratis un monteur la fața locului.

cu apă, abur sau motor. Mașini pentru fabricarea de cărămidă, Instalări complete pentru țiglarii, mașini pentru producerea cimentului și spargerea pietrii.

Cumpărători serioși, cari se interesează de mașinile noastre, îi cercetăm noi acasă personal pe spelele noastre, prin ceace cumpărătorii cruță proviziunea agentului, ajung deci mai ieftin în posesiunea mașinei și sunt siguri de cel mai bun serviciu.